FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO
V OLOMOUCI
KATEDRA SLAVISTIKY

PŘEJATÁ SLOVA NA STRÁNKÁCH PERIODIKA „PRAŽSKIJ TELEGRAF“
LOAN WORDS IN THE PERIODICAL „PRAZHSKIY TELEGRAF“

VYPRACOVALA: Jana Gročková
VEDOUCÍ PRÁCE: doc. PhDr. Zdeňka Vychodilová, CSc.

2022

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité prameny.

Ve Vlašimi, 12.12.2022.

_____

Podpis

Chtěla bych poděkovat své vedoucí práce doc. PhDr. Zdeňce Vychodilové, CSc. za cenné rady, připomínky a trpělivost.

OBSAH

1 Slovní zásoba ... 3
1.1 Definice pojmu přejaté slovo A cizí slovo ... 3
1.2 Typologie slov dve ekvivalence ... 4
1.3 Kalkování ... 5
1.4 Způsoby grafické asimilace přejatých slov do ruštiny ... 6
1.5 Proces asimilace přejatého slova ... 6
1.6 Vybrané příznaky přejatých slov ... 7
1.7 Důvody k přejímaní ... 8
2 Historie přejímání slov do ruštiny ... 9
2.1 10.-13. století ... 10
2.2 14.-17. století ... 10
2.3 18. a 19. století ... 11
2.4 20. a 21. století ... 12
3 Pražský telegraf ... 13
3.1 Popis novin ... 13
3.2 Charakteristika publicistického stylu ... 14
3.3 Funkce přejatých slov v publicistickém stylu ... 15
4 Klasifikace přejatých slov ... 16
4.1 Klasifikace dle původu ... 16
4.1.1 Slova přejatá z anglického jazyka ... 17
4.1.2 Slova přejatá z francouzského jazyka ... 18
4.1.3 Slova přejatá z německého jazyka ... 20
4.1.4 Slova přejatá z latiny ... 20
4.1.5 Slova přejatá z polského jazyka ... 21
4.1.6 Slova přejatá z řečtiny ... 22
4.1.7 Slova přejatá z italštiny ... 23
4.1.8 Slova přejatá z ostatních jazyků ... 24
4.1.9 Slova s nejasným původem ... 25

4.3 Klasifikace dle tématických skupin 27
4.3.1 Umění 27
4.3.2 Politika 28
4.3.3 Obchod a Finance 29
4.3.4 Virtuální svět a technologie 30
4.3.5 Medicína 31
4.3.6 Sport a zábava 32
4.3.7 Jídlo a Pití 32
4.3.8 Právo 33
4.4 Tabulka klasifikace slov dle vybraných příznaků 34
5 Závěr 35
6 Резюме 36
7 Seznam použité literatury 41
8 Příloha – rusko-český glosář 44
9 Anotace 54
10 Anotation 54

Úvod

Cílem této bakalářské práce je analýza přejatých slov z týdeníku Pražský telegraf. V naší internetové době je přejímání slov velice aktuální téma. Vznik nových technologií, pokroky na poli vědy, a také společenské debaty mnohdy vedou k popisování nových věcí nebo jevů, které mezi sebou v prostorách medií a internetu mohou sdílet všechna jazyková společenství světa. Obecně lze říct, že k přejímání dochází ve chvíli, kdy v jazyce chybí hodnotný ekvivalent cizojazyčného výrazu. Mluvčí určitého jazyka se s novotvary často prvně setká právě v médiích. Pražský telegraf se řadí mezi klasická tištěná média, proto slouží jako ideální zdroj pro náš jazykový výzkum.

Tato práce je rozdělena do čtyř částí. První kapitola se bude věnovat slovní zásobě a jejímu dělení. V dalších pododdílech budeme popisovat obecnou teorii procesu přejímání. Definujeme přejaté slovo, typologii přejatých slov spolu s charakteristikou jejich příznaků. Uvedeme též způsob, jakým se přejímky do ruského jazyka asimilují a důvody přejímání.

Druhá část seznámí čtenáře s historií přejímání do ruštiny, a to již od vzniku svébytného ruského jazyka až po současnost. Výchozím bodem pro nás bude období vzniku staré ruštiny v 10. století. V rámci každého historického období budeme zmiňovat klíčové události a vlivy na tehdejší společnost, které zapříčinily příliv nových slov. Důležité pro nás bude zjistit, z jakých jazyků a tematických okruhů tato přejatá slova pochází.

Ve třetí části se budeme věnovat charakteristice Pražského telegrafu jako média a zmíníme, jak je periodikum koncipováno. Bude následovat charakteristika publicistického stylu, spolu s popisem jeho vnitřních tendencí, které mají vliv na výběr jazykových prostředků. Na konci této kapitoly uvedeme funkce přejatých slov v publicistickém stylu.

Celá čtvrtá kapitola bude patřit samotné klasifikaci excerpovaného jazykového materiálu. Pro naši práci jsme si zvolili dvě kritéria třídění, a to kritérium etymologické a tematické. Bude nás tedy zajímat, z jakých jazyků a do kterých tematických oblastí slova přešla. Obě měřítka budou vyjádřena procentuálním zastoupením. Vybraná přejatá slova podrobíme širší etymologické analýze. Na konci uvedeme tabulku přejatých slov dlě daných příznaků.

1 SLOVNÍ ZÁSOBA

Slovní zásoba neboli lexikon je soubor všech slov daného jazyka. Často užívané výrazy tvoří jádro slovní zásoby, naopak méně frekventované výrazy se nachází na periferii. Nauka o slovní zásobě se nazývá lexikologie a zkoumá slovní zásobu z několika hledisek.

V lexikologii panují dva přístupy – **synchronní**, který popisuje současný stav slovní zásoby, a **diachronní**, který zkoumá její historický vývoj. Základním předmětem lexikologie je slovo a jeho 1) význam, 2) systém vzájemných vztahů slov, 3) historický vývoj současné slovní zásoby, 4) sociálně-stylistické působení slov v různých sférách řeči.[1]

Většina slov v jazyce je neutrální se širokou sférou uplatnění. Menší část z nich však má další příznaky, které charakterizují různé vrstvy slovní zásoby. V naší práci se zabýváme pouze některými skupinami slov, ovšem pro úplnost uvádíme celé rozdělení. Podle Hausera se tedy vydělují vrstvy dle:

1) příslušnosti k jiným útvarům národního jazyka (slova nářeční, argotická, slangová)
2) původu (slova domácí a cizí)
3) časové platnosti (archaismy a neologismy)
4) frekvence užití (slova řídká, ojedinělá)
5) slohových příznaků (slova knižní, hovorová, poetismy, termíny)
6) citovosti (slova s kladnými a zápornými citovými příznaky)[2]

1.1 DEFINICE POJMU PŘEJATÉ SLOVO A CIZÍ SLOVO

V této sekci budeme vycházet především z prací L. P. Krysina a E. V. Marinové, kteří se v současné době na problematiku přejatých slov zaměřují. Poslouží nám k tomu následující díla: Русское слово, свое и чужое (L. P. Krysin) a Иноязычная лексика совремменого русского языка (E. V. Marinova).

Při přejímání dochází k přesunu jazykových elementů ze zdrojového jazyka (donoru) do druhého (recipientu). Tyto elementy jsou odstupňovány podle struktury jazyka, může jít tedy o přejímky z fonologie, morfologie, lexikologie, sémantiky nebo syntaxe. Nejčastější

[1] ФОМИНА, М. И.: *Современный русский язык, Лехикология*. Москва: Высшая школа, 1990. s. 5, ISBN 5-06-001577-7.
[2] HAUSER, Přemysl. Nauka o slovní zásobě a tvoření slov. 2/1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1972, s. 18-19.

jednotkou přejímání je slovo, naopak nejméně jazyky přejímají z oblasti fonologie.[3] Jde o jeden ze slovotvorných procesů, který obohacuje slovní zásobu o nový lingvistický materiál. V naší práci se věnujeme výhradně lexikálnímu přejímání, tj. přejímání slov.

Přejaté slovo (přejímka, výpůjčka) lze definovat jako slovo, jehož zdrojem byl jakýkoli jiný cizí jazyk. Tento výraz postupně asimiluje, nabývá psanou a mluvenou podobu, a přiřazuje se ke gramatickým kategoriím přebírajícího jazyka. Podle Marinové přejatá slova (заимствованные слова) ztratila příznak cizosti a jsou jazykem plně osvojená.[4]

Naproti tomu cizí slovo (иноязычное слово) si nadále zachovává cizojazyčný charakter a definuje lexikální jednotku z hlediska jejího původu. Opakem cizího slova je slovo původní (исконное слово), které vzniklo na bázi daného jazyka. Mezi původní ruská slova řadíme například: *мать, будушность, свидительтво*. Původní lexikum tvoří okolo 90 % ruského jazyka, zbylých 10 % připadá slovům přejatým.[5]

1.2 TYPOLOGIE PŘEJATÝCH SLOV DLE EKVIVALENCE

Příznak ekvivalence slouží jako jedno z kritérií třídění přejatých slov. Bezekvivalentní přejímky v jazyce recipientu jsou zpravidla unikátní pojmenování nových jevů, věcí a skutečností. První podskupinu tvoří **exotismy**, které označují reálie z jiných kultur (př. *бунгало, коммандос, файв-о-клок*). Z povahy jejich významu jde o výrazy nepřeložitelné, jazyk recipient využívá jejich pojmenovávací funkci. Přejímají se tak, aby mse zvukově co nejvíce blížily originálu, význam zůstává nezměněn. Mnohé z nich jsou nesklonné (př. *ранчо, каноэ, тайджи*).[6]

Ve druhé podskupině bezekvivalentních přejatých slov jsou výrazy s neexotickým významem. Označují věci a jevy, které jsou známé i na domácí půdě (př. *грант, пейджер, провайдер*). Na rozdíl od exotismů se rychleji dostávají do aktivní slovní zásoby, mohou rozšiřovat svůj význam a mají i slovotvorný potenciál.

Pokud se přejímají slova, která již mají v jazyce svůj ekvivalent, vznikají druhotná pojmenování. Do spisovného jazyka pronikají především termíny, které mají stylistické zabarvené, na rozdíl od jejich domácích protějšků (př. *абстиненция – воздержание*). Užívají se zpravidla v jednom významu a dají se od nich odvozovat nová slova.

---

[3] КРЫСИН, Л. П.: *Русское слово, своё и чужое.* Москва: Языки славянской культуры, 2004, s. 24. ISBN 5-94457-183-7.
[4] МАРИНОВА, Е. В.: *Иноязычная лексика современного русского языка: учеб. пособие*. Москва: Флинта: Наука, 2012, s. 19. ISBN 978-5-9765-1246-7 (Флинта).
[5] МАРИНОВА, Е. В.: *Иноязычная лексика современного русского языка: учеб. пособие*, s. 5-6.
[6] МАРИНОВА, Е. В.: *Иноязычная лексика современного русского языка: учеб. пособие,* s. 50–51.

Do kategorie přejatých slov spadají též internacionalismy. Vznikly často uměle za užití latinských a řeckých kořenů a afixů, převážně s rozvojem vědy v 19. a 20. století.[7] Přiřazujeme k nim většinu mezinárodní odborné terminologie, jako například názvy vědních oborů (*biologie, fyzika, lingvistika*).[8] Marinová uvádí, že internacionalismus musí mít svůj odpovídající paralelní výraz minimálně ve třech nepříbuzných jazycích. Jako například u slova *культура*, anglicky *culture*, francouzsky *culture*, která vycházejí z latinského *cultura.*[9]

Do nespisovných vrstev jazyka (jazyk substandardu), obzvlášť mládežnického žargonu, pronikají výrazy, které neoznačují nové skutečnosti *(*př. *чилдрен – мальчик, олдовый – старый).* Zatímco spisovná řeč si osvojuje především podstatná jména, v přejímkách do jazyka substandardu jsou zastoupeny všechny slovní druhy (př. *бестовый, вэры, вау!*).

Speciální kategorií nespisovných výpůjček tvoří **barbarismy**, výrazy, které označují v jazyce již existující, běžný výraz *(*př. *презент – подарок, билдинг – здание).* Motivace pro jejich užívání je čistě vnějazyková, jedná se o záležitost módy nebo prestiže. Většina těchto slov se proto nedokáže dlouhodobě udržet v aktivní zásobě a zastarává. Na rozdíl od **cizojazyčných vpisků** se zapisují cyrilicí.

1.3 KALKOVÁNÍ

Specifickým způsobem přejímání je tzv. kalkování. Při tomto procesu dochází k „doslovnému překládání cizích slov po jednotlivých částech.“[10] Například slovo *полуостров* vzniklo přeložením německého Halbinsel (př. Halb → полу, insel → ostrov). Jedná se tedy o osvojení cizí slovotvorné struktury.

Strukturní kalky vznikaly ze slov řeckých (př. летописец – chronographos), latinských (př. предмет – objectum), německých (př. праязык – Ursprache) a francouzských (př. впечатление – impressum).

Frazeologické kalky přišly do ruštiny překladem slovních spojení. Z angličtiny známe například жизненый уровень ← standard of life, z francouzštiny убить время ← tuer-le temps.

---

[8] GREPL, Miroslav. *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1995, s. 102. ISBN 80-7106-134-4.
[9] МАРИНОВА, Е. В.: *Иноязычная лексика современного русского языка: учеб. пособие*, s. 29-31.
[10] MAN, Oldřich. *Základy lexikologie ruského jazyka*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1976. s. 180.

Proces sémantického kalkování dodává slovu význam slova cizího. Třeba slovo трогать, ve významu dotýkat se, převzalo přenesený význam francouzského slova toucher dojímat se.[11]

1.4 ZPŮSOBY GRAFICKÉ ASIMILACE PŘEJATÝCH SLOV DO RUŠTINY

Ruský jazyk užívá k zápisu slov azbuku, proto se přejímaná slova podrobují grafickému převodu, který má následující způsoby:

1) Transkripce – jedná se o převod slova na základě jeho zvukové podoby (př. *snowboarding* → *сноубординг*, *image* → *имидж*)

2) Transliterace – tento převod je postaven na bázi grafické podoby přejímky (př. emitent → эмитент, trend→ тренд)

3) Transplantace – slovo zůstává ve své původní grafické podobě, je transplantováno do ruského textu[12]

1.5 PROCES ASIMILACE PŘEJATÉHO SLOVA

Krysin ve své práci popisuje pět etap osvojení přejímky do ruštiny. Nejprve se slovo začne objevovat ve své původní formě, bez transliterace nebo transkripce. A. S. Puškin takto využíval cizojazyčné lexikum v díle Evžen Oněgin, kde zmiňuje kupříkladu: „*roast-beef окровавленный,*“„*зовется vulgar.*“[13]

Ve druhé fázi slovo adaptuje psanou a mluvenou podobu (př. *roast-beef* → *ро́стбиф, vulgar* → *вульга́рный*), a zařadí se ke gramatické kategorii (př. *ростбиф* → podstatné jméno, rod mužský neživotný; *вульгарный* → přídavné jméno). U slova *вульгарный* navíc došlo k slovotvorné změně za pomoci sufixu přídavných jmen -н- a koncovky -ый. Avšak i takto poruštěné výrazy mohou být stále vnímány mluvčími jako cizí. V tomto případě na ně mluvčí při hovoru mohou upozornit odlišnou intonací, v psaném textu se zdůrazňují pomocí uvozovek nebo kurzívy.[14]

Když slova ztratí pro mluvčí svůj příznak cizosti, jsou rovnocenná původnímu lexiku. Avšak některá z nich zůstávají nadále omezena sférou užití díky jejich specifickému významu

[11] MAN, Oldřich. *Základy lexikologie ruského jazyka*, s. 181.
[12] VYCHODILOVÁ, Z.: Введение в теорию перевода для русистов. 1. vyd., Olomouc: Univerzita Palackého, 2013, s. 36, ISBN 9788024434179.
[13] КРЫСИН, Л. П.: *Русское слово, своё и чужое,* s. 37.
[14] КРЫСИН, Л. П.: *Русское слово, своё и чужое,* s. 39.

(př. *ратификация, болеро*), jiná se omezují pouze na jistou skupinu lidí (mládežnický žargon – př. *френд, герла*).[15]

Ve čtvrté etapě dochází ke stabilizaci významu a jasnému vymezení oblasti používání. Diferencují se nuance mezi původním slovem a výpůjčkou s podobným významem (př. *водитель троллейбуса x *шофер троллейбуса*). [16]

Posledním důležitým krokem k úplné asimilaci přejímky je její kodifikace, tedy uvedení do slovníku. Celý proces osvojení bývá zdlouhavý a postupný, a ne všechna slova projdou každou etapou. Z toho důvodu se poté setkáváme třeba se slovy s odlišnou výslovností nebo nesklonnými podstatnými a přídavnými jmény.[17]

1.6 VYBRANÉ PŘÍZNAKY PŘEJATÝCH SLOV

Přejímky se často odlišují svojí strukturou od slov původně ruských. Obsahují prvky, které jsou pro ruský jazyk netypické. Příznaky se mezi sebou mohou vzájemně kombinovat, jak lze vidět na následujících příkladech. Dělíme je na fonetické, morfologické, ortoepické a sémantické.

Mezi fonetické příznaky řadíme slova začínající na samohlásku **а** (př. ***а**бзац, **а**ккуратный, **а**приори*), slova obsahující samohlásku **э** (př. ***э**гоизм, ало**э**, ду**э**ль*), slova obsahující **hiát**[18] (př. ***а**удио, о**а**зис, ш**оу***), slova se souhláskou **ф** (př. ***ф**аза, ка**ф**е, эль**ф***), slova s kombinací souhlásek **дж-**, **-нг**, **бю-**, **ге**- (př. ***дж**аз, смоки**нг**, **бю**ро, **ге**рб)*), slova se **zdvojenými souhláskami** (*ва**нн**а, те**рр**аса, а**лл**ея*).[19]

K morfologickým jevům přiřazujeme nesklonnost, tj. slovo má stejnou podobu ve všech pádech (*бра, кофе, хаки*). Ruština je jazyk flektivní, ohebná slova se tedy skloňují a časují.[20]

Ortoepické (výslovnostní) příznaky se projevují jako nepřízvučná samohláska о (*б[о]а, Р[о]мео, с[о]нет*) nebo tvrdá souhláska před э (*мо[дэ]ль, д[эн]ди, бе[зэ]*).[21]

---

[15] КРЫСИН, Л. П.: *Русское слово, своё и чужое,* s. 41.
[16] КРЫСИН, Л. П.: *Русское слово, своё и чужое,* s. 42–43.
[17] КРЫСИН, Л. П.: *Русское слово, своё и чужое,* s. 44.
[18] ФОМИНА, М. И.: *Современный русский язык, Лехикология*. Москва: Высшая школа, 1990. ISBN 5-06-001577-7. s. 168-169
[19] МАРИНОВА, Е. В.: *Иноязычная лексика современного русского языка: учеб. пособие,* s. 22–24.
[20] МАРИНОВА, Е. В.: *Иноязычная лексика современного русского языка: учеб. пособие,* s. 27.
[21] МАРИНОВА, Е. В.: *Иноязычная лексика современного русского языка: учеб. пособие,* s. 22–28.

V neposlední řadě zaznamenávají mluvčí jazyka recipientu určitý sémantický (významový) odstín (*вендета, коррида, гейша*). Z pohledu sémantiky se poté jedná o exoticismy.[22]

1.7 DŮVODY K PŘEJÍMANÍ

Proces přejímání mohou ovlivnit vnější (vnějazykové) a vnitřní (jazykové) příčiny. K těm vnějším patří blízké ekonomické, politické vztahy dvou a více národů nebo samotné vnější působení kultury.[23]

Hlavním motivem k přejímání slov je ekvivalence. Pokud v jazyce neexistuje výraz pro daný jev, musí si ho z daného jazyka vypůjčit. Mluvíme tedy pak o bezekvivalentním lexiku. Většinou popisují reálie z jiných jazykových oblastí, například slova *бунгало, коррида, гринкард*. Přejímají se ovšem i slova ekvivalentního charakteru, od slov původních se odlišují stylistickým zabarvením, ať už ve spisovné řeči (př. *консенсус – согласие, стагнация – застой*), nebo nespisovné (př. *бас – автобус*, *вэри – очень*).

Jazykové důvody mohou být motivovány potřebou zbavit se mnohoznačnosti slov, diferenciovat již existující výrazy skrze konkretizaci významu (př. *джем х варенье, хобби х увлечение*).[24]

V jazyce se rovněž vyskytují tendence přejímat strukturně analogické typy slov. Ve 20. století docházelo ke zkracování slov a slovních spojení, přejímala se proto slova typu *кино, авто, такси*. [25]

Krysin uvádí, že k již přejatým výrazům se postupně mohou přidávat další s podobným strukturním komponentem. Třeba slova z anglického jazyka končící na *–мен* (př. *джентльмен, спортсмен, бизнесмен, супермен*).[26]

Mluvčí jazyka se uchylují k ekonomii vyjadřování, což vede k užití přejatých jednoslovných pojmenování namísto slovních spojení (př. *мотель* namísto “гостиница для автотуристов”). [27]

---

[22] МАРИНОВА, Е. В.: *Иноязычная лексика современного русского языка: учеб. пособие,* s. 21.
[23] КРЫСИН, Л. П.: *Русское слово, своё и чужое*, s.26.
[24] КРЫСИН, Л. П.: *Русское слово, своё и чужое*, s. 28.
[25] КРЫСИН, Л. П.: *Русское слово, своё и чужое*, s. 28.
[26] КРЫСИН, Л. П.: *Русское слово, своё и чужое*, s. 29
[27] КРЫСИН, Л. П.: *Русское слово, своё и чужое*, s. 30

2 HISTORIE PŘEJÍMÁNÍ SLOV DO RUŠTINY

V následující kapitole se zaměříme na vývoj ruského spisovného jazyka a s tím spjaté rozšiřování slovní zásoby o nová slova. Budeme se věnovat tomu, v jakém období a z jakých jazyků a tematických skupin ruština přejímala.

Jedná se tedy o rozbor diachronní, při kterém zkoumáme vývoj jazyka v čase. Jakozykovědná disciplína, jež se tomuto bádání věnuje se nazývá **etymologie**. Přejímání v nejstarších dobách probíhalo pouze ústní formou, až později skrze písemné prameny. Většina slov se nepřejímala bezprostředně z výchozího jazyka do ruštiny, ale přecházela přes 2 a více jazyků. Naprostá většina ruských slov, tedy 90 %, je původních, zatímco slova přejatá tvoří pouhých 10 % slovní zásoby. Do ruštiny přicházelo více slov než do češtiny, podle O. Manna je toto výsledkem snah jazykovědců v 19. století, kteří se snažili zachovat český jazyk bez cizorodých vlivů.[28]

Nejdříve je však zapotřebí vymezit termín původní (исконно русское) slovo. Šanský uvádí, že takové slovo vzniklo z ruštiny nebo jejího jazykové předka bez ohledu na etymologii jeho částí.[29] To znamená, že sem spadá i například slovo *маникюрша,* jehož základ sice tvoří slovo přejaté z francouzštiny *маникюр*, ale byla k němu přidána vlastní ruská slovotvorná přípona *–ш* a koncovka ženského rodu *–а.*[30]

Naprostá většina ruských slov, tedy 90 %, je původních, zatímco slova přejatá tvoří pouhých 10 % slovní zásoby.

Budeme se věnovat i stručné historii vzniku ruského jazyka. Původní ruský jazyk je soubor tří podskupin, mezi které řadíme výrazy praslovanské (общеславянские), staroruské (древнерусские) a ruské (собственно русские).[31]

Praslovanština se pokládá za nedoložený, společný jazyk slovanských národů. Mohl existovat zhruba od roku 300 do 1000 n. l. Zároveň je prapředek všech slovanských jazyků.[32] V tomto období se přejímala slova z řečtiny náboženského charakteru (*ангел, икона,*

---

[28] MAN, Oldřich. *Základy lexikologie ruského jazyka*, s. 175.
[29] ШАНСКИЙ, Н. М.: *Лексикология современного русского языка: Учебное пособие.* Москва: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. ISBN 978-5-397-00704-7. s.81
[30] ШАНСКИЙ, Н. М.: *Лексикология современного русского языка: Учебное пособие.* Москва: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. ISBN 978-5-397-00704-7. s. 81
[31] ШАНСКИЙ, Н. М.: *Лексикология современного русского языка: Учебное пособие*, s. 83.
[32] Praslovanština. In: Czech ency – nový encyklopedický slovník češtiny [on-line]. [cit. 10.11.2022]. Dostupné z: https://www.czechency.org/slovnik/

архиепископ), vědecké termíny (*грамматика, история, математика*), pojmenování běžných věcí (*тетрадь, баня, фонарь),* nebo rostlin a živočichů *(кедр, крокодил, свекла).*

2.1 10.-13. STOLETÍ

Počátky staré ruštiny se pojí se vznikem Kyjevské Rusi v 10. století n. l. a současným rozdělením slovanských národů na východní, západní a jižní.[33] V tomto období pronikají do staré ruštiny výrazy z ostatních slovanských jazyků, zejména pak ze staroslověnštiny.

Té dali vzniknout křesťanští misionáři Cyril a Metoděj v 9. století n. l. Mísily se v ní prvky jak z tehdejších slovanských jazyků, tak z řečtiny a bulharštiny. Jelikož se jednalo o jazyk liturgický, jeho vliv začal na území Rusi stoupat s přijetím křesťanství. Přejímala se slova církevní (*священик, крест, жертва*) a také abstraktní pojmy (*власть, согласие, добродетель*). Mnohá z těchto slov se liší od původních svou strukturou, což je dáno odděleným vývojem slovanských jazykových skupin. Některé staroslovanismy si zachovávají stylistickou zabarvenost.[34]

Sousedství Kyjevské Rusi a turkických kmenů obohatilo ruštinu o turkismy (*атаман, барабан, кабала, орда*). Většina z nich pochází z tatarštiny, což bylo následkem několikaleté mongolské nadvlády.

Dále se přejímaly výrazy ze skandinávských jazyků díky obchodním stykům s těmito zeměmi. Jde především o pojmenování ze sféry obchodu, názvy související s mořem a obecné termíny (*сайда, кнут, пуд*).

2.2 14.-17. STOLETÍ

Během tohoto období vzniklo Moskevské velkoknížectví, které se postupně dostalo z područí Tatarů, až nakonec došlo k jeho úplné samostatnosti. Dalším signifikantním faktorem pro následný rozvoj jazyků byl vznik knihtisku v 15. století.[35] Začal se formovat svébytný ruský jazyk.

Díky blízkým vztahům Ukrajiny s Polskem do ruštiny v 17. století pronikají slova z polského jazyka. Jsou mezi nimi původní polská slova (*опека, сбруя, рыцарь*), polská slova s německými kořeny (*бляха, кухня, рисунок*) a nakonec polské kalky z německých slov (*духовенство* ← Geistlichkeit, *право* ← Recht).[36] Z tematického hlediska šlo především

[33] HORALÍK, Ladislav. *Vývoj ruského spisovného jazyka*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1966. s. 18.
[34] ФОМИНА, М. И.: *Современный русский язык, Лехикология*, s. 169.
[35] HORALÍK, Ladislav. *Vývoj ruského spisovného jazyka*, s. 31.
[36] HORALÍK, Ladislav. *Vývoj ruského spisovného jazyka*, s. 34.

o názvy obydlí (*квартира*), oděvů a jejich součástí (*замша, кофта*), a terminologii z oblasti vojenství (*рекрут, гусар*).[37]

Zakládání latinských škol přímo v Moskvě, po vzoru Ukrajiny a Polska, mělo za důsledek příliv latinismů do ruštiny skrze polský a ukrajinský jazyk. Byly to výpůjčky z matematiky (*вертикальный, пункт, субстракция*), astronomie (*глобус, градус*) a občanského práva (*гонор, персона, термин*).

2.3 18. A 19. STOLETÍ

Vláda Petra I. přinesla rozkvět na poli obchodu, průmyslu, vědy a kultury. Díky založení Petrohradu získalo impérium přístup k moři, což vedlo k rozvoji námořnictva. Car se cestou reforem snažil přiblížit Rusko více Evropě, výsledkem čehož se intenzivně přejímalo ze západoevropských jazyků. Především pro ruskou šlechtu bylo módní užívat nové výrazy.[38] S novým lexikem pracovali zejména překladatelé, kteří se snažili o jeho převod do ruštiny.[39]

Z němčiny přišly výpůjčky z vojenství (*командирь, лагерь, штаб*), objevila se nová pojmenování oděvů (*галстук, шляпа*), a například názvy zvířat, minerálů, kovů (*лук, кварц, никель*).[40] Díky rozvinuté německé státní správě se z této oblasti převzala slova související s administrativními úkony (*штраф, канцлер, бухгальтер*).[41]

Francouzština též zásobila ruský jazyk termíny z vojenství (*армия, батальон, пароль*), oděvnictví (*блуза, ботинок, жилет*) a kulinářství (*винегрет, желатин, крем*). Značný vliv měla v době napoleonských válek. Podle Vinogradova se do jazyka dostávala slova, která již měla v ruštině své ekvivalenty. Značné mísení francouzštiny a ruštiny vytvořilo svébytný žargon.[42]

Holandský jazyk přispěl k rozvoji slov ze skupiny mořeplavectví (*рейд, каюта, шлюпка*). Několik těchto názvů přišlo i z angličtiny (*бот, фут, шкуна*).

---

[37] ФОМИНА, М. И.: *Современный русский язык, Лехикология*, s. 171.
[38] ВИНОГРАДОВ, В. В.: *Очерки по истории русского литературного языка XVII—XIX вв.: Учебник.* Москва: Высшая школа, 1982. s. 69.
[39] ВИНОГРАДОВ, В. В.: *Очерки по истории русского литературного языка XVII—XIX вв.: Учебник*, s. 168.
[40] ФОМИНА, М. И.: *Современный русский язык, Лехикология*, s. 175.
[41] HORALÍK, Ladislav. *Vývoj ruského spisovného jazyka*, s. 40.
[42] ВИНОГРАДОВ, В. В.: *Очерки по истории русского литературного языка XVII—XIX вв.: Учебник*, s. 69.

Na obohacování jazyka měli též podíl spisovatelé, kteří ve svých dílech pracovali s cizími výrazy. Jmenujme například Gogola, který používá ukrajinismy, v Puškinových dílech se setkáváme s galicismy, v tvorbě Bělinského zase s internacionalismy.[43]

2.4 20. A 21. STOLETÍ

Na sklonku 20. století přišel nový trend, slova se začala přejímat zejména písemnou formou, a to hlavně skrze zahraniční tisk a odborný styl. Do té doby nové výrazy pronikaly do ruštiny ústní formou nebo přes uměleckou literaturu.[44] Začaly vznikat první slovníky cizích slov, které napomohly ke sjednocení kodifikace termínů především z oblasti politické a společenské.[45]

Během první světové války byl proces přejímání značně oslaben, avšak revoluční snahy, které vyvrcholily Říjnovou revolucí v roce 1918, podpořily rozšíření slov z minulé dekády, jako například *мандат, депутат, республика* mezi široké masy lidí.[46]

Ve 20. letech pronikaly výpůjčky do ruštiny znovu v omezené míře. Vznikala sice nová pojmenování, ale ta byla výsledkem slovotvorných procesů na bázi ruštiny. Z angličtiny přešla například slova *свитер, фокстрот, блюминг*; z francouzštiny *такси, конферансье, шезлонг*; a z němčiny *концерн, оккупант*.[47]

V průběhu následující dekády se ruský jazyk obohatil hlavně o terminologii z oblasti techniky a průmyslu, konkrétně o názvy nových strojů a mechanismů (*детектор, комбайн, рентген*).

Za druhé světové války se hojně šířila německá slova charakterizující hitlerovský režim a německou techniku (*юнкерс, зондерфюрер, гестапо*), avšak většina z nich nezůstala po konci války v aktivní slovní zásobě a zastarala.[48]

Po válce do ruštiny začaly pronikat anglicismy a amerikanismy (*гангстер, конгресмен, комикс*), kterým mluvčí nezřídka dodávali negativní konotace v důsledku odmítavého postoje k čemukoli zahraničnímu.[49]

---

[43] HORALÍK, Ladislav. *Vývoj ruského spisovného jazyka*, s. 55-59.
[44] КРЫСИН, Л. П.: *Русское слово, своё и чужое*, s. 72.
[45] КРЫСИН, Л. П.: *Русское слово, своё и чужое*, s. 76.
[46] КРЫСИН, Л. П.: *Русское слово, своё и чужое*, s. 79.
[47] КРЫСИН, Л. П.: *Русское слово, своё и чужое*, s. 82.
[48] КРЫСИН, Л. П.: *Русское слово, своё и чужое*, s. 135.
[49] КРЫСИН, Л. П.: *Русское слово, своё и чужое*, s. 139.

Vzrůstající tendence v míře přejímání nastala koncem 50. let. Zároveň došlo k rozšíření tématických okruhů daných slov. Objevily se jak speciální termíny (*мотороллер, кемпинг, нейлон*), tak i slova všedního charakteru (*биатлон, джинсы, рокк-н-ролл*).[50]

Postupná demokratizace ruské společnosti v 80. a 90. letech odstartovala masový příliv nových slov do všech oblastí a zejména z angličtiny (*файл, сникерс, дилер*). V mládežnickém žargonu se objevují amerikanismy (*герла, фэйц, шузы*). Vznikají především sémantické (зеленые – доллары) a frazeologické kalky (промывание мозгов ← brainwashing)[51]. Současně proti trendu amerikanizace ruského jazyka vystoupilo několik jazykovědců a novinářů.[52]

3 PRAŽSKÝ TELEGRAF

3.1 POPIS NOVIN

Pražský telegraf jsou ruskojazyčné noviny, registrované pod Ministerstvem kultury ČR od roku 2002. Jedná se o projekt Obchodní a průmyslové komory Ruské federace ve střední Evropě. Slouží jako zdroj informací pro ruskojazyčné obyvatele na území České republiky. Do roku 2009 existovaly jen v internetové verzi, poté získaly tištěnou podobu a vychází každý týden. Kromě vybraných míst v Praze jsou k dostání i v některých větších městech České republiky (například v Českých Budějovicích nebo v Brně). Současně od roku 2008 existují internetové stránky pod stejným názvem, kde jsou denně publikovány nové články. Šéfredaktorkou periodika zůstává po celou dobu jeho působení běloruská imigrantka Natalia Sudlienková.[53]

Tištěné noviny se většinou skládají ze dvou oddílů – A a Б. Speciální příloha C bývá nepravidelná a monotématická. V oddíle A najdeme články o české i zahraniční politice, byznysu, různých společenských tématech a novinkách ze světa. Jedna strana je věnována rozhovoru se zajímavou osobností, další dvě pravidelné rubriky jsou genderově rozlišeny. Ta pro dámy nese název „Ženská tajemství“ (Женские секреты), články se týkají nejčastěji krásy, módy a zdraví. Pánská rubrika se jmenuje „Džentlmenský klub“ (Джентлмен клуб). Její prostor je věnován novinkám z oblasti sportu, auto-moto a technologií.

[50] КРЫСИН, Л. П.: *Русское слово, своё и чужое*, s. 150.
[51] КРЫСИН, Л. П.: *Русское слово, своё и чужое*, s. 224.
[52] ГОЛУБ, И. Б.: Стилистика русского языка. Москва: Айрис-пресс, 2010, s. 100-101. ISBN 978-5-8112-3972-6.
[53] О проекте: Газета «Пражский телеграф»: только то, что стоит знать!. Пражский телеграф [online]. [cit. 1.8.2022]. Dostupné z: http://ptel.cz/about/

Oddíl B začíná rozhovorem s ruskou osobností, nejčastěji z oblasti kultury, která v nedávné době navštívila Prahu. Následují články z kultury, české historie, tipy na výlety, recenze zajímavých míst a filmů. Oddíl doplňuje televizní program na celý týden spolu s dvoustranou inzerátů. V závěru najdeme týdenní horoskop a vtipy. Nedílnou součástí novin jsou tištěné reklamy a právní poradna s názvem „Chraňte svá práva“ (Зашитите свои права). Pro absenci bulvárního obsahu by se týdeník dal nazvat seriózním.

3.2 CHARAKTERISTIKA PUBLICISTICKÉHO STYLU

V české i ruské tradici patří publicistický styl k jednomu z funkčních stylů. Ruská stylistika dále rozlišuje styl odborný, umělecký, administrativní a hovorový.[54] Pro účely naší práce se podrobně věnujeme pouze popisu publicistického stylu.

Publicistický styl je: „podoba komunikace, kterou používají hromadné sdělovací prostředky.“[55] Unikátnost publicistického stylu spočívá v bohatosti a rozmanitosti jeho útvarů, ve kterých se publicistický styl a jeho základní funkce informační a působící mohou mísit s ostatními styly, především však s odborným a uměleckým. Přičemž každý styl se odlišuje mimo jiné výběrem lexika.[56]

Jazyk žurnalistiky podléhá dvěma procesům – automatizaci a aktualizaci (aktivizaci). Automatizace vede k opakování a sterotypizaci jazykových obratů a konstrukcí. Naopak aktualizováním se pisatel snaží jazyk modernizovat, vytvořit neotřelá slovní spojení, kterými chce zaujmout čtenáře. Repetice aktivizovaných jazykových prostředků má za následek jejich automatizaci, naopak již automatizovaná vyjádření mohou opět získat inovativní charakter. Tyto dvě protichůdné tendence tvoří dynamičnost a proměnlivost publicistiky.[57]

Vlivem moderních technologií začal jazyk novin imitovat hovorovou řeč do té míry, že se začalo uvažovat o jeho přiřazení k hovorovému stylu.[58] Mluvená řeč se odráží v novinářských textech v podobě jazykové ekonomie, tj. zhušťování a zestručňování výrazů. Bývá kladen důraz na používání srozumitelného jazyka, který má za cíl oslovit co nejširší masu lidí.[59]

---

[54] РОЗЕНТАЛЬ, Д. Э.: *Практическая стилистика русского языка.* Москва: Высшая школа, 1987, s. 22.
[55] ČECHOVÁ, Marie, Marie KRČMOVÁ a Eva MINÁŘOVÁ. *Současná stylistika*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 245. ISBN 978-80-7106-961-4.
[56] ČECHOVÁ, Marie, Marie KRČMOVÁ a Eva MINÁŘOVÁ. *Současná stylistika*, s. 245.
[57] ČECHOVÁ, Marie, Marie KRČMOVÁ a Eva MINÁŘOVÁ. *Současná stylistika*, s. 250-251.
[58] КОСТОМАРОВ, В. Г.: *Наш язык в действии: Очерки современной русской стилистики.* Москва: Гардарики, 2005. ISBN 5-8297-0220-7.
[59] РОЗЕНТАЛЬ, Д. Э.: *Практическая стилистика русского языка.* Москва: Высшая школа, 1987, s. 50.

3.3 FUNKCE PŘEJATÝCH SLOV V PUBLICISTICKÉM STYLU

V této podkapitole se opíráme o dílo Alexandra Romanova „Англицизмы и американизмы в русском языке и отношения к ним," v němž se mimo jiné věnuje stylistickým funkcím anglicismů, které v současné době převažují mezi přejatými slovy do ruštiny. Rozhodli jsme se však níže zmíněné funkce aplikovat na veškerá přejatá slova, jelikož mohou být použita za stejnými účely. Funkce především odráží současnou módnost užívání anglicismů, o popularitě slov ovšem rozhodují sami mluvčí jazyka. Romanov tedy vyděluje funkce:

1) **hodnotící** – přejatá slova s příznakem cizosti mají v očích čtenáře jistou „prestiž" na rozdíl od jejich ruských synonym (př. *концултинг, презентация, оффис-менеджер*)

2) **vytvoření místního koloritu** – k této funkci se nejčastěji využívá exotismů, barbarismů, pro dokreslení atmosféry daného cizího místa (př. *кейбл-кар, спагетти, гринкард*)

3) **sociální a řečová charakteristika mluvčích** – nejčastěji za pomoci nespisovných vrstev jazyka (př. *чилдрен, дринк, боулинг*)

4) **element jazykové hry** – archaismy, knižní výrazy nebo termíny mohou být vnímány komicky a neotřele, pokud se vyskytnou mimo jejich běžně užívanou oblast, v netypickém kontextu

5) **eufemismu** – cizí slova nabízejí možnost zjemnit pravý význam sdělení, oproti jejich ruským ekvivalentům (př. либерализация цен x повышение цен)

6) **efekt informační prázdnoty** – využívá faktu, že významy přejatých slov mohou být čtenářům nejasné, novinářem předávaná informace tak nemusí být pochopena[60]

[60] РОМАНОВ, А.Ю.: *Англицизмы и американизмы в русском языке и отношение к ним*. Санкт-Петербург: Изд-во Санкт-Петербургского университета, 2000, s. 111–122, ISBN 5288027315.

4 KLASIFIKACE PŘEJATÝCH SLOV

V následující kapitole se věnujeme samotnému třídění jazykového materiálu, který čítá 300 slov. Přejímky jsme nashromáždili ze 30 výtisků Pražského telegrafu z let 2015-2018. Náhodným výběrem slov jsme se snažili pokrýt všechny rubriky novin, kromě inzerátů a reklamy. Pro naši klasifikaci jsme si zvolili kritérium původu a tematického zařazení. Sekci doplňuje tabulka s vybranými příznaky přejímek.

4.1 KLASIFIKACE PODLE PŮVODU

Studium rozsáhlého jazykového materiálu s nesourorodým původem vyžadovalo užití několika etymologických slovníků, jelikož jsme nenašli žádný ucelený slovník, ve kterém by byla kodifikována všechna námi excerpovaná slova. Toto se týkalo především nejnovějších přejímek z anglického jazyka.

Většina zkoumaných slov má za sebou dlouhý historický vývoj a jejich cesta do ruštiny vedla i přes 2 a více jazyků. Proto původem přejatého slova myslíme až poslední jazyk, ze kterého ruština slovo přejala.

Na základě tohoto rozdělení jsme získali následující výsledky. Většina přejímek pochází z anglického jazyka, konkrétně 99 slov, tj. jedna třetina našeho materiálu. Druhým nejfrekvantovanějším jazykem původu byla francouzština se 68 slovy. Z německého jazyka bylo přejato 41 slov. Přímou cestou z latiny bylo přejato 33 slov. Z polského jazyka 15, z řečtiny 10, z italštiny 10, z holandštiny 2, z galštiny 1, turečtiny 1, z turkických jazyků 1, ze starořečtiny 2 a ze sansktru 1. U dalších 16 slov nebyl jejich původ jasně vymezen, v některých případech jsou pravděpodobné dvě nebo více cest. Níže uvedený graf zachycuje naše výsledky v procentech.

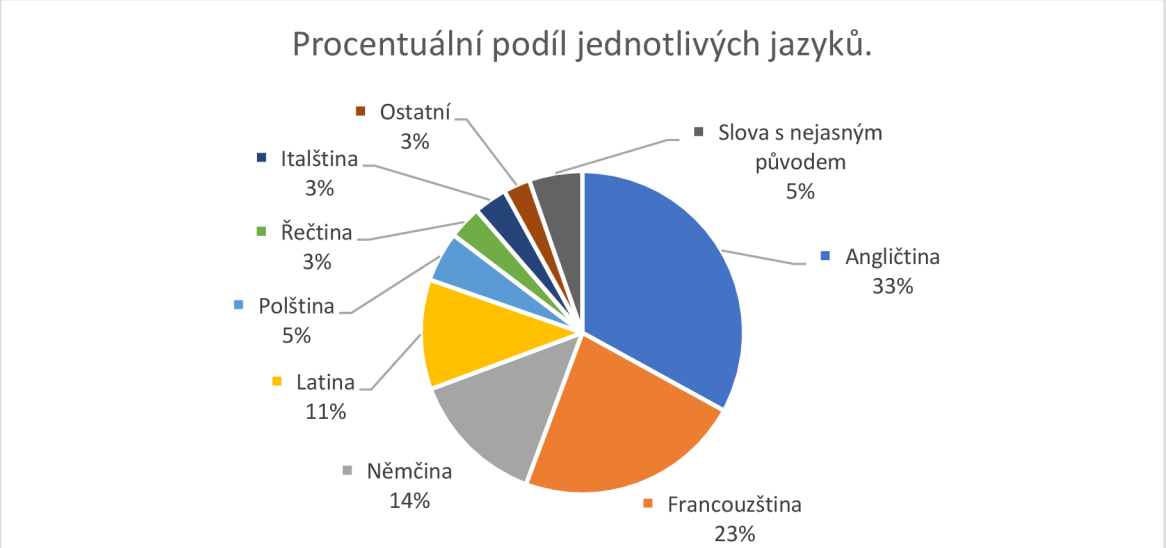

4.1.1 SLOVA PŘEJATÁ Z ANGLICKÉHO JAZYKA

Jak jsme zmínili v kapitole 2.1. Historie přejímání do ruštiny, příliv anglicizmů nastal zejména v posledních dekádách, což si vysvětlujeme vznikem nových technologií, rozvojem intěrnetu a také jistou populárností angloamerické kultury v globálním měřítku.

Následně přejdeme k etymologické analýze vybraných slov. Na příkladech lze pozorovat jejich změny v čase:

1) *дебата* pochází z anglického slova *debate,* které je původem ze starofrancouzského slova *debarte*. Jeho historie sahá ještě dále, a to k latinskému slovu *battuere.* Význam tohoto slova se v průběhu let měnil. Ve 14. století, kdy se v angličtině toto slovo objevilo, mohlo kromě významu „vést dialog“ znamenal také „vést válku, vést spory, hádat se“, tento význam je však nyní považován za archaický.[61] Do ruštiny se toto slovo dostalo zhruba v první třetině 19. století.

2) *фермер* z anglického výrazu *farmer.* Do ruštiny vešlo v druhé polovině 19. století. Jeho předchůdcem bylo anglo-francouzské slovo *fermer* nebo starofrancouzské slovo *fermier*. Obě pravděpodobně ze středověké latiny ze slova *firmarius/firma*. Ve 14. století se tímto výrazem označoval výběrčí daní, svůj současný význam slovo získalo relativně nedávno.[62]

3) *вай-фай* je relativně nové slovo (v angličtině se objevilo teprve v roce 1999), jehož vznik není zcela jasný. První část *wi* je zkratka slova *wireless* neboli bezdrátový. O druhé části se však pouze domníváme, že byla převzata ze staršího slova *hi-fi*, což byla zkratka pro *high-fidelity.*[63]

аккаунт	*грант*	*маршмеллоу*	*сайт*
апгрейд	***дебаты***	*матч*	*сервер*
аутлет	*девелоперы*	*митинг*	*смайлик*
аутфит	*дивиденды*	*ноу-хау*	*стендап*
баскинг	*диджей*	*оверсайз*	*стикер*
батл	*дизайнер*	*офис*	*стрит-арт*
блеф	*дисплей*	*паб*	*такси*
блокбастер	*допинг*	*перформанс*	*твид*
боди	*драфт*	*пиар*	*тимбилдинг*

[61]Debate. In: Etymology dictionary online [on-line]. [cit. 10.11.2022]. Dostupné z: debate | Etymology, origin and meaning of debate by etymonline

[62]Farmer. In: Etymology dictionary online [on-line]. [cit. 10.11.2022]. Dostupné z: farmer | Etymology, origin and meaning of farmer by etymonline

[63]Wi-fi. In: Etymology dictionary online [on-line]. [cit. 10.11.2022]. Dostupné z: wi-fi | Search Online Etymology Dictionary (etymonline.com)

бокс	*дресс-код*	*тилинг*	*тренд*
бомбер	*имидж*	*плей-офф*	*тренинг*
боулдеринг	*инкубатор*	*пони*	*триллер*
бренд	*инфляция*	*прайс-лист*	*фастфуд*
бум	*кантри*	*принт*	***фермер***
бункер	*кастинг*	*прожектор*	*фьючерсы*
бэби-бокс	*квест*	*раунд*	*хай-тек*
вай-фай	*клоун*	*рейд*	*хакер*
ваучер	*комплекс*	*рейтинг*	*хит*
вердикт	*контент*	*рельс*	*холдинг*
виски	*коррупция*	*ремейк*	*чемпион*
воркшоп	*краудфандинг*	*ресурфейцинг*	*чит*
гаджет	*лазер*	*роуминг*	*шампунь*
геймер	*лидер*	*смартфон*	*шопинг*
голфь	*мюзикл*	*снайпер*	*шоу*
демпинг	*нон-стоп*	*стенд*	

4.1.2 SLOVA PŘEJATÁ Z FRANCOUZSKÉHO JAZYKA

Přejatá slova z francouzštiny představují jeden z hlavních proudů přejímek. Začala pronikat do ruštiny již ve středověku, ovšem největší příliv galicismů nastal v 18. a 19. století, Jejich populárnost by se dala připodobnit módnosti dnešních anglických přejímek.

Přejatá slova z francouzštiny se rozšířila do všech tematických oblastí, ať už politiky, umění nebo módy.

Pro analýzu slov přejatých z francouzštiny jsme si vybrali následující slova: *макет, консультация, клиника*.

1) *клиника* se do ruského jazyka dostalo skrze francouzštinu. Původ slova sahá až k praindoevropským jazykům *klēy*, toto slovo bylo přejato starořečtinou, ve které vznikla forma *κλίνη*. Středověká Latina přejala toto slovo ve formě

clinicus, a to se dále rozšířilo do francouzštiny jako *clinique*. [64] Koncovka –a pravděpodobně vznikla od sémanticky příbuzných slov *больница, лечебница.*

2) slovo *макет* prošlo dlouhým vývojem. Jeho předchůdcem bylo latinské slovo *macula*, které znamenalo „vada nebo skvrna na něčím charakteru“. V italštině vznikla odvozená slova *macchia* a *macchietta*. Oba tyto výrazy měli podobný význam jako jejich latinský předchůdce. Nynější význam slovo získalo až se vznikem francouzského slova *maquette*.[65]

3) *консультация* vzniklo v latině ve formě *consultatio*. Význam tohoto slova se příliš nelišil od toho současného. Skrze střední francouzštinu se přejímka dostala i do nynější francouzštiny, ze které rozšířila do angličtiny i ruštiny.[66]

абсурд	*гардероб*	***макет***	*спектр*
авиация	*гротеск*	*маникюр*	*сюрприз*
ажиотаж	*дебют*	*миниатюра*	*тротуар*
азарт	*девиз*	*монтаж*	*тур*
альянс	*деликатес*	*организм*	*ураган*
амплуа	*дефект*	*павильон*	*феодал*
аннексия	*дефиле*	*платформа*	*фестиваль*
ансамбль	*диктатура*	*пост*	*филе*
арсенал	*жюри*	*премьера*	*филиал*
артист	*инициатива*	*приз*	*фланг*
ателье	*интервенция*	*процедура*	*фуникулер*
афиша	*инцидент*	*резонанс*	*экипаж*
балет	*карьер*	*результат*	*эксклюзив*
бюджет	***клиника***	*репертуар*	*эксплуатация*
бюллетень	*комета*	*сенсация*	*экстаз*
вандализм	***консультация***	*сомелье*	*эликсир*
вектор	*корнет*	*спектакль*	*эшелон*

[64] Clinique. In: Etymologeek [on-line]. [cit. 9.11.2022]. Dostupné z: Clinique etymology in French | Etymologeek.com

[65] Maquette. In: Etymologeek [on-line]. [cit. 9.11.2022]. Dostupné z: Maquette etymology in French | Etymologeek.com

[66] Consultatio. In: Etymologeek [on-line]. [cit. 9.11.2022]. Dostupné z: Consultation etymology | Etymologeek.com

4.1.3 SLOVA PŘEJATÁ Z NĚMECKÉHO JAZYKA

Stejně jako u ostatních západoevropských jazyků i přejatá slova z němčiny zaznamenala největší nárůst v období vlády Petra I. Slova se dostávala do jazyka jak skrze mluvenou, tak i psanou řeč.

1) *герцог* neboli vévoda pochází z období 17.-18. století a bylo přejato z německého výrazu *Herzog* nebo z výrazu *Herzogin.*[67] Podle některých zdrojů sahá historie tohoto slova až k pragermánským jazykům, kde toto slovo znamenalo *vůdce armády.*

2) *канцлер* bylo přejato z německého výrazu *Kanzler*. Stejně jako předchozí slovo, i toto v se dostalo do ruštiny v 17. století.[68] Do němčiny se pravděpodobně dostalo skrze latinu, ve které existovalo v podobě *cancellarius.* Původ tohoto slova ale sahá až v praindoevropským jazykům

3) řecký výraz *χάος* stál u vzniku podobněznějícího latinské výrazu (chaos), jež byl dále přejat do německého jazyka. V ruském jazyce se objevil zhruba v 16. století jako přejímka z němčiny.[69] Význam tohoto slova je zmatek, změť, spleť.

аншлаг	*импульс*	*меморандум*	*траур*
атака	*инсульт*	*нотариус*	*фейерверк*
база	*канцлер*	*орден*	*фонд*
бактерия	*квартал*	*патент*	*формуляр*
бутерброд	*кодекс*	*пират*	*хаос*
герцог	*конгломерат*	*портал*	*шланг*
гестапо	*контур*	*приоритет*	*штраф*
гильдия	*курфюрст*	*протест*	*экземпляр*
документы	*ландшафт*	*реставрация*	*экстракт*
иммунитет	*линза*	*сенат*	*элемент*
			энергия

4.1.4 SLOVA PŘEJATÁ Z LATINY

Ruština zaznamenala největší příliv latinských slov v obdobích 9.-13. století. Jak zmiňuje Šanský, mnoho latinských slov se do jazyka dostalo skrze jiné jazyky, nejdříve

---

[67] Герцог. In: Этимологический русскоязычный словарь Фасмера [on-line]. M. Фасмер, 2004. [cit. 10.11.2022]. Dostupné z:https://14.slovaronline.com/2578-ГЕРЦОГ

[68] *Канцлер*.In: Этимологический русскоязычный словарь Фасмера [on-line]. M. Фасмер, 2004. [cit. 10.11.2022]. Dostupné z: https://14.slovaronline.com/4855-КАНЦЛЕР

[69] *Хаос.* Этимологический русскоязычный словарь Фасмера [on-line]. M. Фасмер, 2004. [cit. 10.11.2022]. Dostupné z: https://vasmer.slovaronline.com/14819-HAOS

přes řečtinu, poté polštinu a nakonec skrze západoevropské jazyky.[70]

Vzhledem k tomu, že latina patřila k jednomu z hlavních zdrojů slov vybraných pro naši práci, pokusili jsme se vybrat ta slova, která jsou z hlediska etymologie nejzajímavější a mají starší původ.

Jedno z těchto slov je například 1) *династия*, které pochází ze starořeckého slova *δυναστεία*, které se později rozšířilo do latiny a odtamtud dále do evropských jazyků jako jsou angličtina, francouzština a ruština.[71]

2) *статистика* sahá do doby praindoevropských jazyků. Toto slovo vzniklo z kořene –sto, ke kterému se později přidal kořen –tos. V praitalštině se objevila forma *statos,* která přešla do latiny jako slovo *status*. A odtud vznikl výraz *statisticus*.[72]

3) *инфекция* vešlo do ruštiny skrze latinské slovo *infectio.* Stalo se tak v druhé polovině 19. století, současně se šířilo i do dalších západoevropských jazyků.[73]

аллюзия	*коалиция*	*пират*	*фактор*
альма-матер	*конституция*	*преамбула*	*формат*
атмосфера	*контаминация*	*презумпция*	*фурор*
вирус	*конференция*	*претендент*	*эдикт*
дефицит	*координата*	*референдум*	*эксперимент*
династия	*лицензия*	*синтез*	*электорат*
дисциплина	*магнитуда*	*статистика*	
ингредиент	*мандат*	*статус*	
инфекция	*модуль*	*террор*	

4.1.5 SLOVA PŘEJATÁ Z POLSKÉHO JAZYKA

Slova z polského jazyka se do ruštiny začala dostávat v 16.-17. století. Často se jednalo o slova z němčiny, francouzštiny nebo latiny, která byla skrze polštinu rozšířena i do ruštiny.[74] Tzv. polonismů se ale do ruského jazyka dostalo také mnoho. „Среди них есть

[70] ШАНСКИЙ, Н. М.: *Лексикология современного русского языка: Учебное пособие.* Москва: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. ISBN 978-5-397-00704-7. s.110
[71] Dynasty. In: Etymologeek [on-line]. [cit. 10.11.2022]. Dostupné z: Dynasty etymology in English | Etymologeek.com
[72] Statisticus. In: Etymologeek [on-line]. [cit. 10.11.2022]. Dostupné z: Statisticus etymology in Latin | Etymologeek.com
[73] Инфекция. Этимологический онлайн-словарь русского языка Шанского Н. М [on-line]. Шанский Н. М, 2004. [cit. 10.11.2022]. Dostupné z: https://rus-etymological-dict.slovaronline.com/1638-инфекция
[74] ФОМИНА, М. И.: *Современный русский язык, Лехикология*. Москва: Высшая школа, 1990. ISBN 5-06-001577-7. s. 171

такие, которые являются названиями жилья, предметов быта, одежды, средств передвижения (квартира); назбаннями чинов, родов войск (полковник); обозначением действия (малевать); названиями животных, растений, пищевых продуктов, и др.“[75]

Ситуация je příkladem slova, pocházejícího ze Starolatinského slova *sitiatio*,[76] které vešlo do ruštiny v roce 1718 skrze polštinu. Význam slova: situace, případ, okolnost.

Dalším slovem, které vešlo do ruštiny skrze polšinu je slovo *аренда.*[77] Stejně jako předchozí slovo má i toto má původ v Starolatině. Jeho předchůdcem bylo slovo *arrenda, arrendare.* Známé je od 17. století a význam tohoto slova je: pronájem.

Posledním slovem v tého kapitole bude slovo *прокурор.* Jedná se o slovo, které ačkoli bylo přejato z polštiny, prošlo dlouhou cestou. Jeho původ sahá k latinskému slovu *procurare,* které znamenalo „*заботиться*“ neboli „*starat se*“. Kořen tohoto slova *cure* přešel také do anglického jazyka, ve kterém se objevuje doposud a znamená „*lék*“. V našem případě nám je důležitější, že slovo se dále objevilo ve francouzském jazyce ve formě: *procureur,* od kud přešlo do polštiny. [78]

амнистия	*лекция*	*сейм*	*фантазия*
аренда	*прокурор*	*ситуация*	*фигура*
артиллерия	*ратификация*	*сумма*	*шляхта*
диаспора	*репетиция*	*фабрика*	

4.1.6 SLOVA PŘEJATÁ Z ŘEČTINY

Začátky pronikání řeckých slov datujeme již do 6. století našeho letopočtu. Mnoho z nich se vztahuje k naučné oblasti. Lingvistické pojmy, jako například antonyma, synonyma, idiomy, dialekt mají původ právě v řečtině. Je třeba zmínit, že na základě latinských a řeckých afixů vznikli uměle vytvořené internacionální pojmy.

---

[75] ФОМИНА, М. И.: *Современный русский язык, Лехикология*. Москва: Высшая школа, 1990. ISBN 5-06-001577-7. s. 171

[76] Ситуация. In: Этимологический русскоязычный словарь Фасмера [on-line]. M. Фасмер, 2004. [cit. 10.11.2022]. Dostupné z:СИТУАЦИЯ - что такое в Этимологическом русскоязычном словаре Фасмера (slovaronline.com)

[77] Аренда. In: Этимологический русскоязычный словарь Фасмера [on-line]. M. Фасмер, 2004. [cit. 10.11.2022]. Dostupné z:АРЕНДА - что такое в Этимологическом русскоязычном словаре Фасмера (slovaronline.com)

[78] Прокурор. In: Этимологический словарь Крылова. [on-line]. [cit. 10.11.2022]. Dostupné z: ПРОКУРОР - что такое в Этимологическом словаре Крылова (slovaronline.com)

1) *космос* vstoupilo do staroruštiny, ze které plynule přešlo do slovní zásoby současné ruštiny. Nynější význam slova se shoduje s původním výrazem, je ovšem pravda, že řecké slovo kosmos mohlo znamenat také *svět nebo řád*. [79]

2) *апокалипсис* je slovo původem církevní. Narozdíl od mnoha evropských jazyků, do kterých slovo vešlo skrze latinu, do ruského jazyka vstoupila přejímka ze starořečtiny.

3) *риторика* vznikla z řeckého výrazu *rhētorikē* a to přídáním suffixu ke slovu *rhētōr* neboli *řečník*. Dále má slovo původ v řeckém výrazu *rhēton* , které znamenalo *высказывание* neboli *promluva*.

апокалипсис	*коллаген*	*прогноз*	*стереотип*
аромат	*космос*	*риторика*	
диапазон	*монолог*	*симптом*	

4.1.7 SLOVA PŘEJATÁ Z ITALŠTINY

Přejatá slova z italštiny, jsou velmi zajímavou skupinou a to zejména proto, že snad neexistuje sémantická kategorie, ve které bychom slova italského původu nenašli.Zajímavým aspektem jsme shledali to, že italská slova se do ruštiny dostávala zpravidla skrze francouzštinu.[80] V našem materiálu jsme našli pouze 10 slov italského původu, která byla přejata do ruštiny přímou cestou. Rádi bychom v této podkapitole také vzpomenuli slova italského původu, která se do ruského jazyka dostala skrze francouzštinu.

Slova italského původu, která byla přejatá přímo:

аккорд	*граффити*	*либретто*	*спагетти*
барокко	*казино*	*навигатор*	
гамбит	*карпаччо*	*сграффитто*	

1) *навигатор* je slovo italského původu, které ruština přejala v době vlády Petra I. Jeho význam v tomto období se lišil od toho dnešního. V době přejatí znamenalo slovo *mořeplavec*. Italský předchůdce slova měl podobu *navigatore*.[81]

[79] Космос.Этимологический онлайн-словарь русского языка Шанского Н. М [on-line]. Шанский Н. М, 2004. [cit. 10.11.2022]. Dostupné z: КОСМОС - что такое в Этимологическом онлайн-словаре русского языка Шанского Н. М (slovaronline.com)

[80] ШАНСКИЙ, Н. М.: *Лексикология современного русского языка: Учебное пособие.* Москва: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. ISBN 978-5-397-00704-7. s.112

[81]Навигатор. In: Этимологический русскоязычный словарь Фасмера [on-line]. М. Фасмер, 2004. [cit. 10.11.2022]. Dostupné z: https://14.slovaronline.com/8218-НАВИГАТОР

Slova italského původu, přejatá skrze francouzštinu:

бюллетень *гротеск* *Пост*

2) *гротеск* vešlo do mluvené ruštiny už na konci 18. století. V psané formě ho můžeme nalézt od roku 1803.[82] Ačkoli bylo slovo přejato přes francouzské grotesque, jeho původ sahá k italskému slovu *grottesca,* které bylo odvozeno od slova *grotto.* Význam pojmu grottesca se v čase měnil. Původně slovo znamenalo „nástěnná nebo jeskyní malba.“ Pozdější význam je popsán ve slovníku A. B. Семёнова takto: „Современное значение слова «гротеск»: «в искусстве – причудливо-искажающее изображение действительности (обычно в сатирическом плане).»“[83]

2) *Бюллетень* bylo přejato z francouzského jazyka (*bulletin).* Toto slovo má však svého předchůdce v italštině. Původní forma je italské slovo *bullettino*, které bylo odvozeno od starolatinského slova *bullo.* Význam slova se však příliš nezměnil a stále znamená lístek, oznámení nebo věstník.

Posledním slovem v této části bude slovo 3) *пост* [84], které bylo přejato v dobách Petra I. a pochází z italského slova *posto*. Význam slova: postavení, funkce, úřad.

4.1.8 SLOVA PŘEJATÁ Z OSTATNÍCH JAZYKŮ

Tato skupina slov byla přejatá z galštiny, holandštiny, sanskrtu, starořečtiny, turečtiny a turkického jazyka.

1) *Клан* je pojem pocházející z galštiny (clann). Znamená: „typ společenské organizace sestávající z kmene, obdělávající společnou půdu pod vedením jednoho náčelníka.“[85]

Galské slovo *clann* podobně jako staroirské slovo *cland* pochází z latinského planta, neboli „odnož.“

2) *Мантра* je slovo pocházející ze sanskrtu. Toto slovo se skládá ze dvou částí – slovotvorného základu man-, které znamená „myslet“ a suffixu –tra, s významem nástoj nebo místo. Doslovný překlad by byl „nástoj mysli.“

---

[82] Гротеск. In. Этимологический онлайн-словарь русского языка [on-line]. Семёнов А. В, 2003. [cit.10.11.2022]. Dostupné z: https://rus-etmo-semenov-dict.slovaronline.com/280-гротеск

[83]Гротеск. In. Этимологический онлайн-словарь русского языка [on-line]. Семёнов А. В, 2003. [cit.10.11.2022]. Dostupné z: https://rus-etmo-semenov-dict.slovaronline.com/280-гротеск

[84]Пост. In Школьный этимологический словарь русского языка [on-line]. Шанский Н. М., Боброва Т. А., 2004. [cit. 10.11.2022]. Dostupné z: https://rus-etymological-dict.slovaronline.com/3930-пост%20(2)

[85] Clan. In: Etymology dictionary online [on-line]. [cit. 10.11.2022]. Dostupné z: clan | Etymology, origin and meaning of clan by etymonline

3) *Рейс* je pojem holandského původu, který vzešel ze slova *reis*. Do ruského jazyka se dostal v 18. století. Význam slova je: nájezd.[86]

иерархия	*клан*	*рейс*	*султан*
кинжал	*мантра*	*сеть*	*форпост*

4.1.9 SLOVA S NEJASNÝM PŮVODEM

U těchto přejímek známe jazyky, ve kterých vznikly, ale není jasné, zda se dostaly do ruštiny přímo nebo skrze jiný jazyk.

Můžeme je rozdělit do několika skupin:

1) Slova přejatá z francouzštiny nebo němčiny
2) Slova přejatá z francouzštiny nebo španělštiny
3) Slova přejatá z němčiny nebo italštiny
4) Slova přejatá z němčiny nebo polštiny

4.1.9.1 SLOVA PŘEJATÁ Z FRANCOUZŠTINY NEBO NĚMČINY

Většina těchto slov vznikla v latině.

1) *гонорар* vzniklo z latinského slova *honōrārium*, které bylo odvozeno od přídavného jména *honōrārius* a do ruského jazyka bylo přejato v 19. století. Význam slova se změnil a z původního „dar za práci, nebo ocenění za zásluhy“ k dnešnímu „výplata“. „Слово заимствовано из европейских языков (французского или немецкого) и восходит к первоисточнику – латинскому gonorarium.“[87]
2) *Скандал* pochází z starořeckého slova *σκάνδαλον,* které pochází od praindoevropského *skand-. „Русск. скандал заимств. через нем. Skandal или франц. scandale из лат. Напротив, русск.-церк.-слав. скандалъ, скандѣлъ «соблазн, искушение», др.-русск., ст.-слав. сканъдалъ, сканъдѣлъ «ловушка, сеть; соблазн»“[88]

[86]Рейс. Этимологический онлайн-словарь русского языка Шанского Н. М [on-line]. Шанский Н. М, 2004. [cit. 11.11.2022]. Dostupné z: https://1793.slovaronline.com/4280-рейс

[87] Гонорар. In: Этимологический словарь русского языка Семенова [on-line]. Семёнов, Москва, 2003. [cit. 9.11.2022]. Dostupné z: ГОНОРАР - что такое в Этимологическом словаре русского языка Семенова (slovaronline.com)

[88] Скандал. In: Этимологический русскоязычный словарь Фасмера [on-line]. М. Фасмер, 2004. [cit. 9.11.2022]. Dostupné z: СКАНДАЛ - что такое в Этимологическом русскоязычном словаре Фасмера (slovaronline.com)

Posledním příkladem z této kategorie bude původně latinské slovo 3) *мемориал* (od *memorialis*), které se do ruštiny dostalo v době vlády Petra I. okolo roku 1701.[89]

гонорар	*маневр*	*пафос*	*тариф*
диалог	***мемориал***	*профиль*	*турнир*
кредит	*ордер*	***скандал***	

4.1.9.2 SLOVA PŘEJATÁ Z FRANCOUZŠTINY NEBO ŠPANĚLŠTINY

Slovo *попугай* pochází z arabského babaghā. Toto slovo původně přejala francouzština a španělština.[90] Oba jazyky však změnily jeho podobu. Ve španělštině je slovo psáno jako papagayo, ve francouzštině zase papegai.

4.1.9.3 SLOVA PŘEJATÁ Z NĚMČINY NEBO ITALŠTINY

Slovo *капитал* bylo přejato do ruštiny na začátku 18. století. Pojem pochází z latinského výrazu *Capitalis*, odkud se dále rozšířilo do italštiny jako *capitale*, francouzštiny *capital* a němčiny *kapital*.[91] Z kterého z těchto jazyků se ale rozšířilo do ruštiny není jasné.

4.1.9.4 SLOVA PŘEJATÁ Z NĚMČINY NEBO POLŠTINY

Slovo *интерес* je původem ze středověké latiny *interesse*. Do ruského jazyka bylo přejato za vlády Petra I. Pravděpodobně skrze polštinu (*interes*) nebo němčinu (*Interesse*).[92]

Фанат a *цикл* pochází z latiny a taktéž byla přajata z polského nebo německého jazyka. Obě slova se v ruštině objevila v 18. století. Jejich předchůdci byly latinské výrazy *fanaticus* a *cyclus*, které polština přejala ve formě fanatyk a němčina Fanatiker. Slovo *цикл* polština přejala ve formě Cykl a němčina Zyklus.[93]

интерес ***фанат*** ***цикл***

---

[89] Мемориал. In: Этимологический русскоязычный словарь Фасмера [on-line]. M. Фасмер, 2004. [cit. 9.11.2022]. Dostupné z: МЕМОРИАЛ - что такое в Этимологическом русскоязычном словаре Фасмера (slovaronline.com)

[90] Papegai. In: Etymologeek [on-line]. [cit. 10.11.2022]. Dostupné z: Papegai etymology in Old French | Etymologeek.com

[91] Капитал. In: Этимологический русскоязычный словарь Фасмера [on-line]. M. Фасмер, 2004. [cit. 10.11.2022]. Dostupné z: КАПИТАЛ - что такое в Этимологическом русскоязычном словаре Фасмера (slovaronline.com)

[92] Интерес. In: Этимологический русскоязычный словарь Фасмера [on-line]. M. Фасмер, 2004. [cit. 10.11.2022]. Dostupné z: ИНТЕРЕС - что такое в Этимологическом русскоязычном словаре Фасмера (slovaronline.com)

[93] Фанат. In: Этимологический русскоязычный словарь Фасмера [on-line]. M. Фасмер, 2004. [cit. 10.11.2022]. Dostupné z: ФАНАТИК - что такое в Этимологическом русскоязычном словаре Фасмера (slovaronline.com)

4.3 KLASIFIKACE PODLE TEMATICKÝCH SKUPIN

V této části práce jsme přejatá slova rozřadili na základě jejich významové blízkosti. Ke každé skupině uvádíme 3 příklady užití vybraných slov ve větách. Různorodost našeho lingvistického materiálu se odrazila i na škále témat, která je velmi početná. Zde uvádíme jejich kompletní seznam: Biologie, Doprava, Estetika, Finance, Hudba, Jídlo a pití, Komunikace, Medicína, Mezilidské interakce, Místa, Móda, Náboženství, Obchod, Politika, Právo, Společenské fenomény, Sport, Technologie, Virtuální Svět, Události, Umění, Věda, Vojenství, Zábava, a Zaměstnání. Pro účely naší práce vybereme pouze nejpočetnější skupiny slov. Níže uvedený graf uvádí zastoupení skupin v procentech.

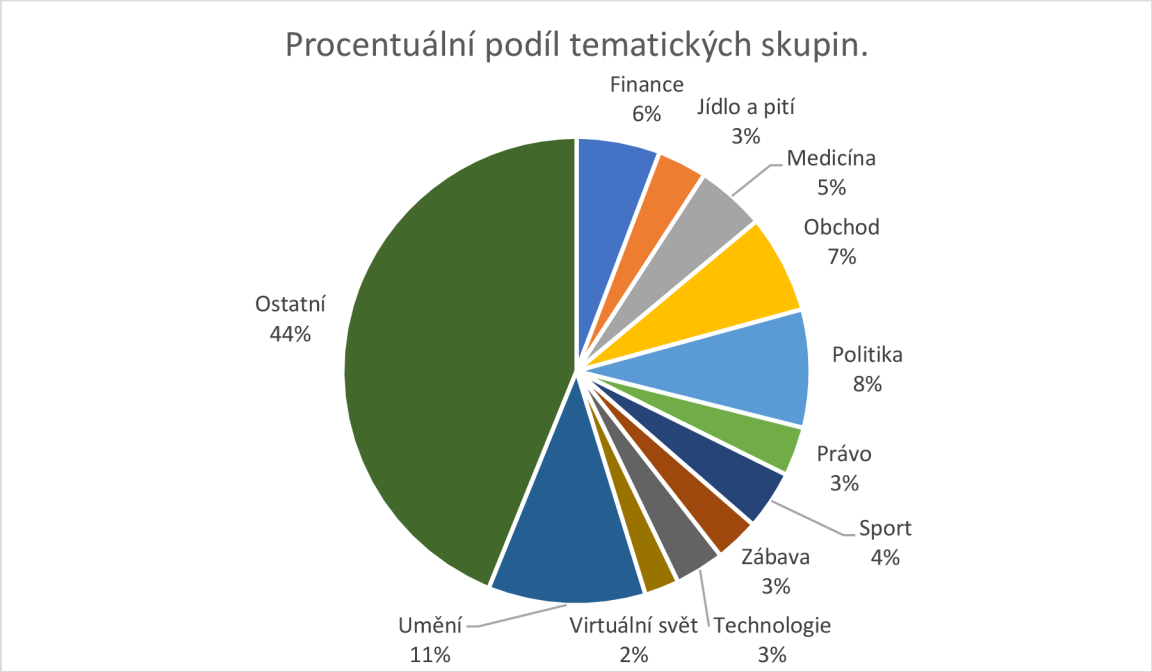

4.3.1 UMĚNÍ

Nejobsáhlejší tematickou skupinou bylo umění, celkově 32 slov. Slova z této oblasti jsou velmi různorodá a pochází z mnoha jazyků. Ačkoli je možné pozorovat, že v minulosti převládala slova z francouzského jazyka, tento trend se postupně mění a v naší analýze vidíme, že do této sféry se dostávají i slova anglická.

Slova přejatá z francouzštiny tvořila největší část a to celkově 15 ze 32. Tematicky byla propojená s divadelním a hudebním uměním, například *гротеск*.

Původem anglická slova spojená s tématem umění zaujala druhou pozici, co se početnosti týče. V textech jsme našli 7 anglických slov. Jsou to slova jako: *блокбастер, перформанс, шоу*. Dalo by se říci, že se jedná o slova z filmového a zábavního prostředí.

Další slova z této sémantické skupiny pochází z italštiny. Jedná se o 4 výrazy, jako příklad uvedeme slovo *либретто*.

V neposlední řadě jsme v této kategorii našli i 3 slova z německého jazyka (př. *экземпляр).*

Posledními jazyky nalezenými v této kategorii byly latina (2) a polština (1).

стрит-арт	*балет*	*дефиле*	***либретто***
кастинг	*абсурд*	*амплуа*	*сграффитто*
блокбастер	*репертуар*	*миниатюра*	*аллюзия*
шоу	*дебют*	*ателье*	*террор*
ремейк	*артист*	*монтаж*	*реставрация*
мюзикл	*премьера*	*пафос*	***экземпляр***
перформанс	*ансамбль*	*барокко*	*аншлаг*
спектакль	***гротеск***	*граффити*	*репетиция*

Царящая вокруг атмосфера напоминает съёмочные павильоны голливудских ***блокбастеров*** *«Безумный Макс» и «Обитель Зла».*[94]

Он вдохновился и задумал ***либретто*** *с изначально счастливым концом (...).*[95]

Российский тираж книги превысил 119 000 ***экземпляров*** *и сейчас допечатывается ещё 18 000* ***экземпляров****.*[96]

4.3.2 POLITIKA

Do této skupiny jsme zařadili 24 z celkových 300 slov.

Největší podíl na těchto slovech mají výrazy z německého jazyka. Jedná se o 7 slov. Jako příklad uvedeme slovo *курфюрст* a *герцог.*

Francouzských slov týkajících se tématu politika jsme v textech našli 6. Jedním z nich byl výraz: *альянс.* Jedno z 6 slov latinského původu je slovo *мандат.* Další jazyky nalezené v této kategorii byly angličtina (1), polšina (3) a turečtina (1).

лидер	*феодал*	*электорат*	*сенат*
аннексия	***мандат***	*меморандум*	*канцлер*
альянс	*преамбула*	*протест*	*сейм*
бюллетень	*династия*	***герцог***	*шляхта*
диктатура	*коалиция*	***курфюрст***	*амнистия*

[94] БАЙДАН, Константин. Апокалипсис в Братронице. Пражский телеграф. Praha: Наталья Судленкова, 2017, (41), A8. ISSN 1803-8816.
[95] МАЛЬГИНА, Антонина. Балет Прокофьева впервые увидели в Брно. Пражский телеграф. Praha: Наталья Судленкова, 2018, (1), B1. ISSN 1803-8816.
[96] ЮРЬЕВА, Татьяна. «Зулейка» добралась до Чехии. Пражский телеграф. Praha: Наталья Судленкова, 2017, (40), B2. ISSN 1803-8816.

интервенция референдум гестапо султан

Однако эксперты затрудняются предсказать, какие партии вступят в ***альянс*** *с Андреем Бабишем.*[97]

Немецкое княжество Пфальц, ***курфюрст*** *которого вмешался в чешские события, было оккупировано и передано под управление баварскому* ***герцогу.***[98]

Основным инструментом в реализации своего ***мандата*** *являются 40 рекомендаций в сфере ПОД/ФТ, которые подвергаются ревизии в среднем один раз в пять лет.*[99]

4.3.3 OBCHOD A FINANCE

Kvůli úzkému propojení těchto sémantických kategorii jsme se rozhodli analyzovat následující skupiny společně. V této oblasti zaznamenáváme v posledním století obrovský rozvoj. Evropa se přetransformovala ve vysoce spotřební společnost a životní úroveň se zlepšuje. Rozvoj v oblasti obchodu je spojený s tzv. globalizací, díky které se slova rozšiřují do celého světa.

Celkový počet slov v těchto skupinách byl 37. Největším zástupcem přejatých slov z tohoto prostředí jsou slova z angličtiny. Celkový počet těchto slov je 18 a jako příklad nám poslouží slovo *инфляция.*

Mezi následující 7 slov z francouzštiny patří slovo *бюджет.* Ačkoli je slovo anglického původu, do ruštiny se dostalo skrze francouzský jazyk.

V kategorii Obchod a Finance jsme nalezli také 5 slov v německého jazyka. Jako příklad uvedeme slovo *капитал.*

Mezi další zástupce slov z této skupiny se řadí slova z polštiny (1) a latiny (3).

краудфандинг	*шопинг*	*результат*	*конференция*
девелоперы	*митинг*	*девиз*	*квартал*
тимбилдинг	*аутлет*	***бюджет***	*штраф*
холдинг	*коррупция*	*филиал*	*конгломерат*
грант	*ваучер*	*гонорар*	*фонд*
аккаунт	*офис*	*тариф*	***капитал***
инфляция	*прайс-лист*	*кредит*	*аренда*

[97] БАЙДАН, Константин. Апокалипсис в Братронице. Пражский телеграф. Praha: Наталья Судленкова, 2017, (41), A8. ISSN 1803-8816.
[98] ГАРБИЦКИЙ, Сергей. В стороне от европейской политики. Пражский телеграф. Praha: Наталья Судленкова, 2018, (7), B3. ISSN 1803-8816.
[99] КАШАПОВ, Тимур. Призыв виртуальный – срок реальный. Пражский телеграф. Praha: Наталья Судленкова, 2016, (31), A1-A2. ISSN 1803-8816.

ноу-хау	*воркшоп*	*дефицит*	*сумма*
пиар	*дивиденды*	*лицензия*	*фабрика*

Когда режиссёр Вацлав Ворличек задумал снимать «Три Орешка для Золушки» на студии ему выписали стандартный ***бюджет*** *(...).*[100]

Средняя ***инфляция*** *за 2016 год составила 0,7 % – это самый высокий показатель в период с 2014 по 2016 гг.*[101]

С другой стороны, многие из тех, кто откладывал свои инвестиции в Чехии, поскольку в России можно было «заработать больше», поспешили вывезти ***капитал*** *в более стабильное и безопасное место.* [102]

4.3.4 VIRTUÁLNÍ SVĚT A TECHNOLOGIE

Další dvě kategorie, které jsme se rozhodli spojit jsou virtuální svět a technologie. V oblasti technologií je jasně vidět současný trend přejímání slov z angličtiny. Mnohdy se jedná to přejímky, které se do jazyka dostávají společně s novými technologiemi nebo koncepty. Můžeme tedy říct, že tato slova nenahrazují žádné původně ruské výrazy, ale spíše pomáhají udržet krok s rychle se rozvíjejícím světem.

V této kategorii je 17 slov z nichž 15 je z angličtiny. Jedná se o slova jako *дисплей, смайлик* a *хакер*.

Dále jsme v tého skupině nalezli slova z latiny (1) a němčiny (1).

дисплей	*сервер*	*контент*	*статус*
смартфон	*сайт*	*чит*	*Портал*
роуминг	*хай-тек*	*апгрейд*	
хакер	*гаджет*	*смайлик*	
рейтинг	*вай-фай*	*прожектор*	

Грядёт эра мобильного телевидения и полноценных трёхмерных игр, которая требует создания нового поколения ***дисплеев.***[103]

---

[100] ПАВЛОВ, Игорь. Чешская Золушка – чудо для всех. Пражский телеграф. Praha: Наталья Судленкова, 2016, ФЁДОРОВ, Дмитрий. Инфляция набирает обороты. Пражский телеграф. Praha: Наталья Судленкова, 2017, (6), A1. ISSN 1803-8816. (39), B7. ISSN 1803-8816.

[101] ФЁДОРОВ, Дмитрий. Инфляция набирает обороты. Пражский телеграф. Praha: Наталья Судленкова, 2017, (6), A1. ISSN 1803-8816.

[102] КАШАПОВ, Тимур. Рынок недвижимости Чехии: через тернии к звездам. Пражский телеграф. Praha: Наталья Судленкова, 2015, (43), C1. ISSN 1803-8816.

[103] ФЁДОРОВ, Дмитрий. Гибкий подход. Пражский телеграф. Praha: Наталья Судленкова, 2016, (22), A8. ISSN 1803-8816.

Я уже не говорю о ***смайликах****, заменивших все эмоции, которое раньше давало человеческое общение.*[104]

Хакери *наносят киберудар.*[105]

4.3.5 MEDICÍNA

Z medicínské oblasti jsme v textech našli 14 výrazů. V této kategorii nepřevládala angličtina jako nejpočetnější zdroj. Jak bychom mohli předpokládat, jde především o přejímky z latiny, která je úzce spjatá s tímto oborem. Ačkoli jsme v našem výběru slov našli pouze jedno slovo anglického původu, dá se předpokládat, že společně s rozvojem nových technologií a lékařských postupů bude přibývat i anglických medicínských výrazů.

Nejvýznamnějším zdrojem slov byla latina, ze které vzešlo 5 výrazů mezi nimiž se nachází i slovo *вирус*. Mezi další jazyky v této skupině patřily angličtina (1), řečtina (1), francouzština (4), němčina (3).

Slovo симптом je výraz přejatý z řečtiny.

Posledním příkladem přejatých slov z medicínského prostředí je *инкубатор*, který pochází z anglického jazyka.

инкубатор	*процедура*	*инфекция*	*иммунитет*
клиника	***вирус***	*констипация*	*линза*
организм	*эксперимент*	*контаминация*	*инсульт*
симптом			

У людей ***вирус*** *вызывает одноимённое заболевание, характерными* ***симптомами*** *которого являются сыпь, утомление, головная и суставная боль, опухание суставов.*[106]

Многих интересует вопрос, можно ли оформить страховку на детей во время нахождения в роддоме, так как врачи сообщили, что новорождённому необходимо находится в ***инкубаторе*** *продолжительное время, а страховка для покрытия беременности не была оформлена.*[107]

---

[104] ДЕМЧЕНКО, Анастасия. Лука Окрос: «Я мечтаюсь через музику сделать мир добрее». Пражский телеграф. Praha: Наталья Судленкова, 2018, (9), B1. ISSN 1803-8816.
[105] ФЁДОРОВ, Дмитрий. Хакеры наносят киберудар. Пражский телеграф. Praha: Наталья Судленкова, 2017, (5), A1. ISSN 1803-8816.
[106] КАШАПОВ, Тимур. Зика добрался до Чехии. Пражский телеграф. Praha: Наталья Судленкова, 2016, (9), A2. ISSN 1803-8816.
[107] ГНИЛОБОКОВА, Дарья. Роды в Чехии: как выбрать страховку. Пражский телеграф. Praha: Наталья Судленкова, 2018, (25), A4, A6. ISSN 1803-8816.

4.3.6 SPORT A ZÁBAVA

I sport je oblastí, ze které ruština přejala mnoho slov z anglického jazyka, a to ať už se jedná o názvy nových sportů, pravidel nebo vybavení.

Výrazů týkajících se oblasti sportu jsme našli v textech našli 12. Z oblasti zábavy se jednalo o 9 slov.

13 z celkových 21 slov pochází z anglického jazyka. Jako příklad uvedeme slova: *боулдеринг,* (vzniklo ze slova bouldering) *плей*-офф (vzniklo z výrazu play-off), *геймер* (vzniklo ze slova gamer).

Ostatní slova pocházela z francouzštiny (6), italštiny (1) a němčiny (1).

паб	*раунд*	*стендап*	*казино*
голфь	***плей-офф***	*фестиваль*	*фейерверк*
допинг	*драфт*	*фуникулер*	*чемпион*
боулдеринг	***геймер***	*азарт*	
матч	*клоун*	*тур*	
триллер	*тренинг*	*турнир*	

Большинство скалолазных стен в Праге, в первую очередь, предназначено для ***боулдеринга*** *– скалолазной дисциплины на короткие трассы, для которой не нужны верёвка и страховочная обвязка.*[108]

Игровая индустрия ежегодно пополняется увлекательными новинками, появления которых с нетерпением ждут ***геймеры*** *со всего мира.*[109]

В первом после трейда из «Рейнджерс» он набрал 99 очков в 80 матчах ***плей-офф****, а во втором он «выбил» 71 очко в 74 встречах.*[110]

4.3.7 JÍDLO A PITÍ

Do této kategorie zpravidla pronikají slova z většiny kultur. Jak bylo řečeno v kapitole o přejímání slov v 18.–19. století, francouzština byla jedním z jazyků, který přispěl svými slovy do oblasti kulinářství. My jsme do této kategorie zařadily 10 výrazů. Obvykle se jedná o exoticismy, které mohou plnit funkci popisu místního koloritu.

[108] ДУЛЬСКАЯ, Эльвира. «Комфортный» адреналин для скалолазов. Пражский телеграф. Praha: Наталья Судленкова, 2016, (32), A8. ISSN 1803-8816.
[109] КАШАПОВ, Тимур. 5 самых ожидаемых игр в 2018. Пражский телеграф. Praha: Наталья Судленкова, 2018, (7), A8. ISSN 1803-8816.
[110] Чешские «пингвины». Пражский телеграф. Praha: Наталья Судленкова, 2018, (3), A8. ISSN 1803-8816.

V této kategorii se objevily výrazy pocházející z angličtiny (3), italštiny (2), francouzštiny (2), holandštiny (1), latiny (1) a němčiny (1).

Příkladové věty se týkají německého *бутерброд*, anglického *маршмеллоу* a italského slova *карпаччо*.

K slovu *бутерброд* bychom chtěli doplnit, že se jedná o jediný typologicky strukturní kalk, který jsme v našem materiálu objevily.

виски	*деликатес*	*спагетти*	***бутерброд***
маршмеллоу	*филе*	***карпаччо***	
фастфуд	*форпост*	*Ингредиент*	

*Столы, на которых были расставлены миски и чаши со съедобными цветами, и подносы с маленькими **бутербродами**, посыпанные фиолетовыми и темно-розовыми цветочками, выглядели нарядно и изысканно – настоящий завтрак в Раю.*[111]

***Карпаччо** – как рыбный, так и мясной – безупречны.*[112]

*Гости отметили, что зефир не был похож ни на **маршмеллоу**, ни на безе Pusinky, он был удивительно мягким и нежным.*[113]

4.3.8 PRÁVO

Do této poslední námi rozebírané skupiny se dostalo 10 slov. Jedná se o slova pocházející z angličtiny (3), francouzštiny (2), latiny (2), němčiny (3) a polštiny (2). Jako zástupce slov z německého jazyka uvedeme slovo *ордер* a slovo z latiny *презумпция.*

вердикт	***презумпция***	*нотариус*	*прокурор*
жюри	*эдикт*	*орден*	
ордер	*кодекс*	*Ратификация*	

*Напомним, чешская прокуратура выдала **ордер** на арест Воротникова в 2017 году, а суд распорядился освободить его под обязательство не выезжать за пределы Чехии вплоть до принятия решения по делу об экстрадиции.*[114]

*Беспристрастность юрисдикции, органов безопасности и **презумпция** невинности являются основой демократического государства.*[115]

---

[111] ЯНОВА, Валерия. Завтрак в райском саду. Пражский телеграф. Praha: Наталья Судленкова, 2017, (32), B2. ISSN 1803-8816.
[112] ВОВК, Юлия. Итальянское карпаччо и хорватская усталость. Пражский телеграф. Praha: Наталья Судленкова, 2017, (30), B2. ISSN 1803-8816.
[113] МАЛЬГИНА, Антонина. Слаще, чем в Европе. Пражский телеграф. Praha: Наталья Судленкова, 2018, (10), A5. ISSN 1803-8816.
[114] КАШАПОВ, Тимур. «Возвращение» блудного гражданина. Пражский телеграф. Praha: Наталья Судленкова, 2018, (9), A1. ISSN 1803-8816.

4.4 TABULKA KLASIFIKACE SLOV DLE VYBRANÝCH PŘÍZNAKŮ

Následující tabulka shrnuje excerpovaný materiál z hlediska vybraných příznaků přejatých slov, které byly zmíněny v podkapitole 1.7.

Kategorie příznaku	Typ příznaku	Počet slov	Příklady
Fonetická	Začíná na samohlásku a	27	аншлаг, апгрейд, абсурд
	Obsahuje samohlásku э	14	экстаз, бэби-бокс, эдикт
	Obsahuje hiát	15	коалиция, раунд, клоун
	Obsahuje souhlásku ф	50	филиал, аутфит, фурор
	Obsahuje -дж-, -нг, бю-, ге-	29	гаджет, шопинг, бюджет, геймер
	Obsahuje zdvojené souhlásky	13	аннексия, триллер, террор, спагетти, дресс-код
Morfologická	Nesklonnost	16	виски, плей-офф, филе
Sémantická	Exoticismy	13	маршмеллоу, фермер, паб

Z tabulky vyplývá, že nejpočetnější skupinu slov z našeho jazykového materiálu tvořila slova obsahující souhlásku ф. Zároveň jsme si v průběhu třídění všimli přejímek, ve kterých se kombinuje více příznaků. Například slovo *аннексия* začíná na samohlásku *a* zároveň obsahuje zdvojenou souhlásku *-нн*. Průnik více příznaků ovšem nebyl značný. Dále jsme zaznamenali, že většina excerpovaných přejímek se v ruštině skloňuje.

[115] ДУЛЬСКАЯ, Эльвира. Суд над Игорем Шепцовым – «фарс и трагикомедия». Пражский телеграф. Praha: Наталья Судленкова, 2016, (18), A2. ISSN 1803-8816.

5 ZÁVĚR

Cílem této práce byla analýza přejatých slov z periodika Pražský Telegraf, konkrétně jejich zasazení do etymologického a tematického rámce. V první kapitole jsme se uchýlili k rozdělení slovní zásoby. Následující pododdíly byly věnovány samotné charakteristice procesu přejímání. Popsali jsme různé typy přejatých slov, proces jejich asimilace spolu s jejich vybranými příznaky. Samostatná podkapitola se týkala kalkování, speciálního procesu transformace přejatých slov do ruského jazyka. Nakonec jsme uvedli důvody přejímání.

Druhá kapitola práce obsahovala stručný pohled do historie přejímání v ruštině. Jako výchozí bod sledovaného období jsme zvolili začátek formování svébytného ruského jazyka v 10. století, neopomněli jsme však zmínit ani předchozí období praslovanské jednoty, kdy do praslovanštiny přicházely výrazy především z řečtiny. U každé sledované historické éry jsme sledovali původ přejímaných jazyků a jejich tematickou skladbu. Koncovým obdobím byla 90. léta 20. století, během kterých se ruský jazyk výrazně zaplnil anglicismy.

Třetí kapitola čtenáře seznámila s novinami Pražský telegraf, které v České republice vychází od roku 2002. Snažili jsme se přiblížit koncepci novin popisem jejich oddílů a rubrik. Dále jsme charakterizovali publicistický styl a jeho vnitřní tendence. Nakonec jsme přešli k funkcím přejatých slov v publicistickém stylu, abychom tak objasnili jejich účel v novinových textech.

Poslední kapitola patřila klasifikaci excerpovaných přejatých slov. Pro potřeby naší práce jsme zvolili kritérium podle původu a tematické oblasti, podle kterých jsme slova třídili. Na úvod obou podkapitol bylo uvedeno procentuální zastoupení přejímek z daného jazyka nebo oblasti. Následně jsme okomentovali vybraná slova z hlediska jejich etymologie, v případě tematického dělení jsme uvedli příkladové věty z deníku Pražský Telegraf. Nejvíce přejímek pocházelo z angličtiny, francouzštiny a němčiny, což odráží současné i historické trendy v přejímání slov.

6 РЕЗЮМЕ

Бакалаврская работа посвящена заимствованным словам из периодика Пражский Телеграф. Пражский Телеграф представляет собой один из средств массовой информации (СМИ), в котором читатели могут регулярно сталкиваться с заимствованными словами. Язык СМИ отражает актуальные события и часто является первым источником новых заимствований для значительного множества людей. Задача этой работы – отыскать заимствования в текстах газеты, провести классификацию по выбранным признакам и после их распределения сделать общие выводы. Работа составляет из четырех глав, в последней находится разбор лингвистического материала.

Вся первая глава знакомит читателя с лексикологией, процессом заимствования и его особенностями.

Первая часть начинает характеристикой лексикологии - науки о словарном составе, объясняет разницу между синхроническим и диахроническим подходом исследования и продолжает описанием словарного состава с точки зрения его слойов.

Во второй части мы замечаем, что заимствование может происходит на всех уровнях языка, но чаще всего на уровни слов. Заимствованное слово по мнению Мариновой полностью ассимилировалось в русский язык, напротив чужое слово еще достаточно не обрусило.

В третьей части мы разделяем типи заимствований по признаку эквивалентности. Экзотизмы – безэквивалентные слова, которые означают реалии из других культур (пр. *бунгало, каноэ*). Следует категория безэквивалентной лексики без экзотического значения (пр. *пейджер, грант*), которые более активные в словарном запасе.

Следующая группа заимствований эквивалетна русским словам. В результате того в языке появляются сходные по значении наименования, которые отличаются сферой употребления. Это могут быть термины со стилистической окраской книжности (пр. *абстиненция*). Терминологическая лексика связана с интернационализмами, словами, которые были созданы при помощи греческих или латинских аффиксов (пр. *биология, физика*).

Язык субстандарда (жаргону, слангу) тоже попалняется словами из других языков (пр. *чилдрен, бестовый*).

Варваризмы – наименования обычных вещей, но их использование является для носителей языка модным, или престижным (пр. *презент* вместо *подарок*).

Четвертая часть посвящена калькированию. Это процесс создания новых слов на чужих основах. Выделяются три основные типа кальков: структурные (пр. *полуостров*), фразеологические (пр. *убить время* из французского *tuer le temps*) и семантические.

В пятой части мы характеризуем пять этап ассимиляции заимствованного слова. Чтобы заимствование полностью ассимилировалось, оно нужно принять графическую и морфологическую форму русских слов, стабилизировать свое значение и войти в словарь.

Шестая часть описывает некоторые фонетические, морфологические, орфоэпические и семантические признаки слов.

В последней части мы называем причины заимствования, которыми могут быть: потребность в наименовании, уточнение или расширение значения или языковая экономия.

Вторая глава касается заимствований с точки зрения истории русского языка. Исконно русская лексика сформировалась из праславянского, древнерусского и собственно русского языков. Причиной пополнения русского языка в каждую обсуждаемую этапу являлось влияние других народов. Самые старшие заимствования происходят из греческого языка (пр. *ангел, тетрадь*).

Первая часть нашего исследования начинает в X века, когда формировался древнерусский язык. Заимствовались прежде всего литургические старославянизмы (пр. *крест*), туркизмы (пр. *атаман*) и слова скандинавского происхождения (пр. *кнут*).

Во второй части мы описываем этапу XIV–XVII вв., когда основался собственно русский язык. В язык проникали польские бытовые и военные выражения (пр. *квартира*) благодаря близким отношениям Украины с Польшей. Основание латинских школ расширило русский язык о латинизмы из сферы наук (пр. *математика, персона*).

Третья часть – эпоха XVIII-XIX вв. Царствование Петра I влияло на европеизации как общества, так и русского языка. В большой степени заимствовались воинские выражения из немецкого (пр. *командир*) и французского языков (пр. *армия*). Далее из этих языков пришли названия из области администрации,

кухни и моды. Морские термины пришли из голландского (пр. *рейд*) и английского (пр. *шкуна*) языков.

Последняя часть характеризует этапу XX века. Новые слова проникают в русский язык в большинстве письменной формой. Во время Первой и позже Второй мировой войны был процесс заимствования ослаблен, помимо воинской терминологии. В начале 60 годов заимствовались прежде всего американизмы (пр. *кемпинг, джинсы*). После распада СССР в русский язык снова проникают более всего американизмы и англицизмы. Этот тренд существует до сих пор.

Третья глава посвящена характеристике периодика Пражский Телеграф, публицистическому стилю и функциям заимствований в газетных текстах.

«Пражский Телеграф» – русскоязычная газета, которая публикуется в Чешской Республике с 2002 года в электронном виде, с 2009 года существует и печатаный еженедельник. Периодика является проектом Торгово-промышленной палаты Российской Федерации. На позиции шеф-редактора работает Наталья Судленкова. Газета состоит из двух частей – A и B. В этих разделах можно найти новости из чешской и зарубежной политики, культуры и общества. Для женщин посвящена рубрика «Женские секреты» и для мужчин «Джентлмен клуб». В состав газеты входит также программа, объявления и рекламы.

Вторая часть третьей главы характеризует публицистический стиль и его внутренние закономерности. Основными функциями этого стиля – информировать и воздействовать на читателей. Газетной язык очень богат, так как он часто смежается со стилем научным и художественным. Журналисты стремится использовать новые, неожиданные языковые элементы. Когда они станут популярными и много использованными, они становится стереотипными. В том заключается динамика этого стиля.

В последней части мы описываем заимствованные слова с точки зрения их употребления в публицистике. Основной работой для этого раздела стала книга А. Ю. Романова «Англицизмы и американизмы в русском языке и отношения к ним», в которой автор выделяет 6 основных функций: 1) оценочную, 2) создания местного колорита, 3) средства социальной и речевой характеристики, 4) языковой игры, 5) эвфемистическую и 6) эффект информационной опустошенности. В каждой из этих

функций выступают заимствования с какой-то стилистической окраской – термины, варваризмы, экзотизмы.

В четвертой главе мы работаем с языковым материалом, который насчитывает 300 заимствованных слов. Эти заимствования мы выбрали из 30 изданий периодика «Пражский Телеграф». Первое издание было из 2015 года и последнее из 2018 года. Мы выбирали слова случайно, из всех рубрик газеты, помимо рубрики объявлений и рекламы. Накопленные заимствования мы решили классифицировать по этимологии и тематическим группам.

Так как мы накопили большой состав слов разного происхождения из разных временных этап, мы использовались к их разбору несколько этимологических словарей. В каждой классифицированной группе по признаку этимологии мы приводили 3 конкретных примера заимствований и их этимологическою «путь» в русский язык.

Самая большая группа заимствований, конкретно 97 слов, относится к английскому языку. Они в большинстве случаев проникли в русский язык после распада СССР. Для этимологического анализа мы выбрали слова: дебата, фермер и вай-фай.

Вторая большая группа по количеству заимствований из французского языка,

в которой насчитывается 66 слов. Они вошли в словарный состав русского языка чаще всего в XVIII веке. Мы анализировали подробную этимологию слов: макет, консультация, клиника.

Третья большая группа – германизмы, которых мы нашли 40. Эти слова, сходным образом как французские, появились в большинстве в Петровскую эпоху. Мы подробно разобрали слова: герцог, канцлер, хаос.

Оставшиеся слова происходили из: латинского (31), польского (15), греческого (11), итальянского (10), голландского (2) языков.

Специальная группа слов составится из заимствований, этимология которых нельзя четко определить. Они могли проникнуть в русский язык с двух разных языков.

В результате можно сказать, что этот этимологический анализ отражает современный тренд заимствований англицизмов и бывший тренд использовать французскую по происхождению лексику.

Следует классификация по тематическим группам. Каждую группу сопровождают примеры предложений, в которых были эти слова использованы.

Самая большая тематическая группа – искусство, конкретно 32 слова. Эти выражения связанные с музыкой (пр. *либретто*), фильмом (пр. *блокбастер*), театром (пр. *репертуар*). По происхождению они из французского, итальянского и английского языков.

Как мы заметили, в Пражском Телеграфу большое место посвящено новостям из политики. Эта тема является второй большой по количеству слов, конкретно 24. Наиболее заимствований из немецкого (пр. *курфюрст*) и французского (пр. *герцог*) языков.

Третья большая тематическая группа связана с торговлю и финансами. В ней находятся заимствования из английского (пр. *инфляция*) и французского (пр. *бюджет*) языков.

Следующие тематические группы из области: медицины (пр. *симптом*), спорта (пр. *боулдеринг*), еды (пр. *спагетти*) и права (пр. *нотариус*).

В результате второй классификации можно сказать, что на страницах Пражского Телеграфа читатели могут столкнуться с очень разнообразной лексикой из разных сфер человеческой деятельности.

В самом конце нашей дипломной работы мы присоединили таблицу, в которой мы исследовали некоторые признаки заимствованных слов, как например наличие в слове звука э, удвоенных согласных или признак несклоняемости. По этим результатам можно заключить, что признак наличия звука ф самым частым. Одновременно мы узнали, что большинство накопленных заимствованных слов склоняется. Среди несклоняемых слова как например *карпаччо*, *пони* или *плей-офф*.

7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

České zdroje:

ČECHOVÁ, Marie, Marie KRČMOVÁ a Eva MINÁŘOVÁ. *Současná stylistika*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-961-4.

FILIPEC, Josef a František ČERMÁK. *Česká lexikologie*. Praha: Academia, 1985. Studie a práce lingvistické.

GREPL, Miroslav. *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1995. ISBN 80-7106-134-4.

HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě a tvoření slov*. 2/1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1972.

HORALÍK, Ladislav. *Vývoj ruského spisovného jazyka*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1966.

MAN, Oldřich. *Základy lexikologie ruského jazyka*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1976.

Ruské zdroje:

ВИНОГРАДОВ, В. В.: *Очерки по истории русского литературного языка XVII—XIX вв.: Учебник*. Москва: Высшая школа, 1982.

ГОЛУБ, И. Б.: Стилистика русского языка. Москва: Айрис-пресс, 2010. ISBN 978-5-8112-3972-6.

КОСТОМАРОВ, В. Г.: *Наш язык в действии: Очерки современной русской стилистики.* Москва: Гардарики, 2005. ISBN 5-8297-0220-7.

КРЫСИН, Л. П.: *Русское слово, своё и чужое.* Москва: Языки славянской культуры, 2004. ISBN 5-94457-183-7.

МАРИНОВА, Е. В.: *Иноязычная лексика современного русского языка: учеб. пособие*. Москва: Флинта: Наука, 2012. ISBN 978-5-9765-1246-7 (Флинта).

РОЗЕНТАЛЬ, Д. Э.: *Практическая стилистика русского языка.* Москва: Высшая школа, 1987.

РОМАНОВ, А.Ю.: *Англицизмы и американизмы в русском языке и отношение к ним*. Санкт-Петербург: Изд-во Санкт-Петербургского университета, 2000. ISBN 5288027315.

ШАНСКИЙ, Н. М.: *Лексикология современного русского языка: Учебное пособие*. Москва: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. ISBN 978-5-397-00704-7.

ФОМИНА, М. И.: *Современный русский язык, Лехикология*. Москва: Высшая школа, 1990. ISBN 5-06-001577-7.

Online slovníky:

Этимологический словарь. [on-line]. [cit. 12.12.2022]. Dostupné z: www.slovaronline.com

Etymologeek. [on-line]. [cit. 12.11.2022]. Dostupné z: www.etymologeek.com

Online Etymology Dictionary. [on-line]. [cit. 12.12.2022]. Dostupné z: https://www.etymonline.com/

Zdroj jazykového materiálu:

Пражский Телеграф 2015/336

Пражский Телеграф 2016/353

Пражский Телеграф 2016/361

Пражский Телеграф 2016/362

Пражский Телеграф 2016/364

Пражский Телеграф 2016/366

Пражский Телеграф 2016/374

Пражский Телеграф 2016/375

Пражский Телеграф 2016/376

Пражский Телеграф 2016/383

Пражский Телеграф 2017/400

Пражский Телеграф 2017/401

Пражский Телеграф 2017/422

Пражский Телеграф 2017/425

Пражский Телеграф 2017/427

Пражский Телеграф 2017/435

Пражский Телеграф 2017/436

Пражский Телеграф 2017/437

Пражский Телеграф 2017/438

Пражский Телеграф 2017/440

Пражский Телеграф 2018/446

Пражский Телеграф 2018/447

Пражский Телеграф 2018/448

Пражский Телеграф 2018/452

Пражский Телеграф 2018/454

Пражский Телеграф 2018/455

Пражский Телеграф 2018/456

Пражский Телеграф 2018/470

Пражский Телеграф 2018/480

Пражский Телеграф 2018/484

8 PŘÍLOHA – RUSKO-ČESKÝ GLOSÁŘ

А

абсурд	absurdum, nesmysl
авиация	letectvo
ажиотаж	rozruch, spekulace
азарт	hazard
аккаунт	účet
аккорд	akord
аллюзия	narážka, odkaz
альма-матер	alma mater
альянс	aliance, spojenectví
амнистия	amnestie
амплуа	role (divadelní)
аннексия	anexe, zábor
ансамбль	soubor
аншлаг	vyprodané představení
апгрейд	upgrade, aktualizace
апокалипсис	apokalypsa
аренда	nájem
аромат	aroma
арсенал	arzenál
артиллерия	dělostřelectvo
артист	umělec
атака	záchvat
ателье	ateliér, módní salón
атмосфера	atmosféra
аутлет	outlet
аутфит	outfit
афиша	plakát, oznámení

Б

база	báze, databáze
бактерия	bakterie

балет	balet
барокко	baroko
баскинг	basking
батл	bitva
блеф	bluf, klamání
блокбастер	trhák
боди	body
бокс	box
бомбер	bomber (typ bundy)
боулдеринг	bouldering
бренд	značka
бум	boom
бункер	bunkr
бутерброд	chlebíček
бэби-бокс	baby box
бюджет	rozpočet
бюллетень	volební lístek

В

вай-фай	wi-fi
вандализм	vandalismus
ваучер	voucher, poukaz
вектор	vektor
вердикт	verdikt
вирус	virus
виски	whisky
воркшоп	workshop

Г

гаджет	zařízení
гамбит	gambit
гардероб	šatník
геймер	gamer, hráč
герцог	vévoda
гестапо	gestapo
гильдия	gilda

голфь	golf
гонорар	honorář
грант	grant
граффити	grafiti
гротеск	groteska

Д

дебаты	debata
дебют	debut
девелоперы	developer
девиз	
деликатес	delikatesa
демпинг	dupming
дефект	vada, kaz
дефиле	přehlídka, defilé
дефицит	deficit
диалог	dialog
диапазон	rozsah, šíře
диаспора	diaspora
дивиденды	dividendy
диджей	dýdžej
дизайнер	designer
диктатура	diktatura
династия	dynastie
дисплей	displej
дисциплина	disciplína, kázeň
документы	dokumenty
допинг	doping
драфт	
дресс-код	dress code

Ж

жюри	porota

И

иерархия	hierarchie
имидж	image

иммунитет	imunita
импульс	impulz
ингредиент	přísada
инициатива	iniciativa
инкубатор	inkubátor
инсульт	mozková mrtvice
интервенция	intervence
интерес	zájem
инфекция	infekce
инфляция	inflace
инцидент	incident

К

казино	kasino
кантри	country (hudební styl)
канцлер	kancléř
капитал	kapitál
карпаччо	carpaccio
карьер	lom
кастинг	casting
квартал	kvartál
квест	úkol
кинжал	kinžál, dýka
клан	klan
клиника	klinika
клоун	klaun
коалиция	koalice
кодекс	kodex
коллаген	kolagen
комета	kometa
комплекс	komplex
конгломерат	konglomerát
констипация	zácpa
консультация	konzultace
контаминация	kontaminace

контент	obsah
контур	kontura (obličeje)
конференция	konference
координата	souřadnice
корнет	kornet (vojenská hodnost)
коррупция	korupce
космос	vesmír
краудфандинг	crowdfounding
кредит	úvěr
куранты	orloj
курфюрст	kurfiřt

Л

лазер	laser
ландшафт	krajina
лекция	lekce
либретто	libreto
лидер	vůdce
линза	čočka (kontaktní)
лицензия	licence, živnostenský list

М

магнитуда	magnituda
макет	model
мандат	mandát
маневр	manévr
маникюр	manikúra
мантра	mantra
маршмеллоу	marshmallow
матч	zápas
меморандум	memorandum
мемориал	memoriál
миниатюра	miniatura
митинг	mítink, veřejné shromáždění
модуль	modul
монолог	monolog

монтаж	montáž, střih (filmu)
мюзикл	muzikál

Н

навигатор	navigátor
нон-стоп	nonstop
нотариус	notář
ноу-хау	know-how

О

оверсайз	oversize, nadměrná velikost
организм	organismus
орден	řád
ордер	rozkaz
офис	kancelář

П

паб	hospoda
павильон	pavilón
папугай	papoušek
патент	patent
пафос	patos
перформанс	představení
пиар	styk s veřejností
пилинг	peeling
пират	pirát
платформа	platforma
плей-офф	play off
пони	pony, poník
портал	portál, web
пост	funkce, úřad
прайс-лист	ceník
преамбула	preambule
презумпция	presumpce
премьера	premiéra
претендент	uchazeč
приз	cena

принт potisk
приоритет priorita
прогноз prognóza
прожектор reflektor
прокурор prokurátor
протест protest
профиль profil
процедура procedura

P

ратификация ratifikace
раунд kolo
резонанс rezonance
результат výsledek
рейд vpád
рейс let
рейтинг hodnocení, rating
рельс kolejnice
ремейк remake, předělávka
репертуар repertoár
репетиция divadelní zkouška, opakování
реставрация restaurování
ресурфейцинг resurfacing
референдум referendum
риторика rétorika
роуминг roaming

C

сайт webová stránka
сграффитто sgrafito
сейм sejm, sněm
сенат senát
сенсация senzace
сервер server
сеть síť (internetová)

симптом	symptom, příznak
синтез	syntéza
ситуация	situace
скандал	skandál
смайлик	smajlík
смартфон	smartphone
снайпер	sniper
сомелье	someliér
спагетти	špagety
спектакль	představení
спектр	spektrum
статистика	statistika
статус	status
стенд	panel, vývěsní tabule
стендап	stand-up (komediální vystoupení)
стереотип	stereotyp
стикер	nálepka
стрит-арт	street art
султан	sultán
сумма	suma
сюрприз	překvapení

T

такси	taxi
тариф	tarif
твид	
террорter or	
тимбилдинг	teambuilding
траур	smutek
тренд	trend
тренинг	trénink
триллер	thriller
тротуар	chodník
тур	kolo
турнир	turnaj

У

ураган	uragán

Ф

фабрика	fabrika
фактор	faktor
фанат	fanoušek
фантазия	fantazie
фастфуд	fast food, rychlé občerstvení
фейерверк	ohňostroj
феодал	feudál
фермер	farmář
фестиваль	festival
фигура	figura
филе	filé
филиал	pobočka
фланг	křídlo
фонд	fond
формат	formát
формуляр	formulář
форпост	bašta
фуникулер	lanovka
фурор	senzace
фьючерсы	termínové obchody

Х

хай-тек	high-tech
хакер	hacker
хаос	chaos
хит	hit
холдинг	holding

Ц

цикл	cyklus

Ч

чемпион	šampion
чит	cheat, podvod

Ш

шампунь	šampon
шланг	hadice
шляхта	šlechta
шопинг	shopping
шоу	show
штраф	pokuta

Э

эдикт	edikt
экземпляр	exemplář
экипаж	posádka
эксклюзив	exkluzivita
эксперимент	experiment
эксплуатация	vykořisťování, využívání
экстаз	extáze
экстракт	výtažek
электорат	elektorát
элемент	prvek
эликсир	elixír
энергия	energie
эшелон	ešelon, transportní vlak

9 ANOTACE

Jméno a příjmení: Jana Gročková

Název katedry a fakulty: Katedra slavistiky, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Název práce: Přejatá slova na stránkách periodika "Pražskij telegraf"

Vedoucí práce: doc. PhDr. Zdeňka Vychodilová, CSc.

Počet stran: 54

Počet znaků: 76 865

Počet titulů použité literatury: 15

Klíčová slova: Lexikologie, přejatá slova, etymologie, Pražskij telegraf, publicistický styl

Charakteristika: Tato bakalářská práce analyzovala přejatá slova vybraná z ruskojazyčného periodika Pražskij telegraf. Práce byla rozdělena do 4 kapitol. Pokusili jsme se čtenáři přiblížit proces přejímání slov do ruštiny a popsat jeho historický vývoj. Zabývali jsme se též charakteristikou daného periodika a v poslední části jsme se soustředili na analýzu slov podle původu a tematických skupin.

10 ANOTATION

Name and Surname: Jana Gročková

Name of department and faculty: Department of Slavonic Studies, Factulty of Arts of the Palacký University

Title: Loan Words in the Periodical "Prazhskiy Telegraf"

Supervisor: doc. PhDr. Zdeňka Vychodilová, CSc.

Number of pages: 54

Number of symbols: 76 865

Number of titles of used literature: 15

Key words: Lexicology, loanwords, etymology, Prazshkiy Telegraph, journalistic style

Characteristic: This bachelor thesis analyzed loanwords from the newspaper Prazskhiy Telegraph. The thesis is divided into 4 chapters. The aim was to describe the process of adopting words into the Russian language and characterize its historical development. We also dealt with the characteristics of the given periodical, and the last part was devoted to the analysis of words according to their origin and thematic groups.